

ÓBUDAI EGYETEM

**Keleti Károly Gazdasági Kar
Marketing és Üzleti Tudományok Intézet**

SZAKDOLGOZAT

**ÓE-KGK
2023**

Hallgató neve:
Hallgató törzskönyvi száma:

**Dina Dániel
T008060/FI12904/G**

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Óbudai Egyetem
Keleti Károly Gazdasági Kar
Közgazdaságtudományi és Pénzügyi Intézet

SZAKDOLGOZAT FELADATLAP

Hallgató neve: Dina Dániel

Szaktervező száma: SZD2308281437495824

Törzskönyvi száma: T008060/FI12904/G

Neptun kódja:

Szak: Gazdálkodási és menedzsment (BA)

Specializáció: Pénzügyi menedzsment specializáció

A dolgozat címe: Az Európai Unió működése és gazdaságtana

A dolgozat címe angolul: The operation and economics of the European Union

A feladat részletezése:

1. Készítsen áttekintést (szakirodalmi feldolgozást) az Európai Unió költségvetési folyamatairól!
2. Készítsen elemzést az EU 2022. évi költségvetéséről!
3. Ismertesse a NextGenerationEU helyreállítási tervet!
4. Mutassa be Magyarország szerepét és helyzetét az Unió költségvetésében!

Intézményi konzulens neve: Dr. Varga János

A kiadott téma elévülési határideje: 2024. 12. 15.

Beadási határidő: 2023. 12. 15.

A szaktervező: Nem titkos.

Kiadva: Budapest, 2023. 11. 09.

Intézetigazgató

A dolgozatot beadásra alkalmasnak találom:

D V-L

belső konzulens

külső konzulens

HALLGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott Dina Dániel (Neptunkód: [REDACTED]) hallgató kijelentem, hogy a szakdolgozat saját munkám eredménye, a felhasznált szakirodalmat és eszközöket azonosíthatóan közöltem. Az elkészült szakdolgozatban található eredményeket az egyetem és a feladatot kiíró intézmény saját céljára térítés nélkül felhasználhatja, a titkosításra vonatkozó esetleges megkötések mellett.

Budapest, 2023. december 1.

hallgató aláírása

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS	1
2.	AZ EU KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATÁNAK ÁTTEKINTÉSE	3
2.1.	Közgazdasági alapfogalmak.....	3
2.2.	A érintett intézmények és szervezetek rövid bemutatása.....	6
2.3.	Az Európai Unió éves költségvetésének megalkotása	8
2.4.	Az Európai Unió hosszútávú költségvetési eljárás	10
2.5.	A költségvetés végrehajtása	10
2.6.	A költségvetés megvalósításának ellenőrzése.....	11
2.7.	Az Európai Unió költségvetésének a bevételei	12
2.8.	Az Európai Unió költségvetésének kiadási oldala	15
2.9.	Az Európai Unió költségvetésének főbb alapelvei	16
3.	AZ EU 2022. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉNEK ELEMZÉSE	19
3.1.	A hét főbb kiadási osztály elemzése	19
3.2.	Egységes piac, innováció és digitális gazdaság	23
3.3.	Kohézió, reziliencia és értékek	24
3.4.	Természeti erőforrások és környezet	26
3.5.	Migráció és határigazgatás.....	27
3.6.	Biztonság és védelem.....	29
3.7.	Szomszédság és világ.....	31

3.8.	Európai közigazgatás	32
3.9.	A költségvetés bevételi oldalának összetétele.....	34
3.10.	A saját forrású bevételek, a tagországok alapján.....	36
4.	A NEXTGENERATIONEU (NGEU) HELYREÁLLÍTÁSI TERV	40
4.1.	A NextGenerationEU program bemutatása	40
4.2.	A tagállamok, hogyan juthatnak hozzá ezekhez a forrásokhoz?.....	43
4.3.	A NextGenerationEU és a több éves pénzügyi keret kapcsolata	44
5.	MAGYARORSZÁG HELYZETE ÉS SZEREPE AZ EURÓPAI UNIÓ KÖLTSÉGVETÉSÉBEN	47
5.1.	Magyarország be és kifizetései az Európai Unió költségvetésében.....	47
5.2.	Magyarország és a többi tagállam éves nettó egyenlegének vizsgálata.....	51
5.3.	Az Uniós pénzek szerepe és mértéke a nemzeti költségvetésben	52
6.	KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK.....	54
7.	ÖSSZEFOGLALÁS	56
	IRODALOMJEGYZÉK	58
	TARTALMI KIVONAT.....	I
	SUMMARY	I

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Költségvetésalkotás általános folyamata	5
2. ábra: A NextGenerationEU program felépítése	42
3. ábra: A vissza nem térítendő támogatások felosztása	43
4. ábra: Magyarország egyenlege az EU költségvetésében	47
5. ábra: Az tagállamok be és kifizetési egyenlegük alapján (2021, millió euró)	51

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Az EU költségvetésének 7 fő kiadási osztálya.....	19
2. táblázat: Egységes piac felosztása.	23
3. táblázat: Kohézió, reziliencia és értékek felosztása.	24
4. táblázat: Természeti erőforrások és környezet felosztása.....	26
5. táblázat: Migráció és határigazgatás felosztása.	27
6. táblázat: Biztonság és védelem felosztása.	29
7. táblázat: Szomszédság és világ felosztása.	31
8. táblázat: Európai közigazgatása felosztása.	33
9. táblázat: Az Unió bevételi forrásainak megoszlása.	34
10. táblázat: A költségvetés saját forrású bevételei tagországok szerint. 1. rész.....	36
11. táblázat: A költségvetés saját forrású bevételei tagországok szerint. 2. rész.....	37
12. táblázat: Az MFF és az NGEU forrásainak megoszlása fejezetenként	45

1. BEVEZETÉS

A szakdolgozatom témájának kiválasztásán sokat töprengtem, mert olyan gazdasági témát szerettem volna választani, amely hatással van a társadalom mindennapi életére, számomra is érdekes téma, valamint a háttérkutatás és írás folyamán naprakész tudást szerezhetek és tovább gyarapíthatom az ismereteimet. A választásom végül az Európai Unió költségvetési szerkezetének a vizsgálatára esett.

Azért ezt a témát választottam, mert az Európai Unió költségvetés nagy szerepet játszik nem csak Magyarországon, hanem a teljes Uniós társadalom számára, mégis elég keveset tudunk róla. Tapasztalataim szerint a társadalom legnagyobb része, köztünk én is, elég hiányos ismeretekkel rendelkezik az EU gazdasági működésének terén, és a szakdolgozatom megírása egy kiváló lehetőséget teremt számomra, hogy ne csak saját magam részére, hanem polgártársaim számára is hasznos információt és tudást biztosíthassak a dolgozat segítségével.

Az első fejezetben szakirodalmi feldolgozás segítségével feltárom az Európai Unió költségvetésének legjelentősebb pontjait. Először a fontosabb fogalmakat tekintem át, majd bemutatom a költségvetés alkotás általános folyamatát, valamint ezek után kitérek az Európai Unió sajátosságaira, egyediségeire, mint például a bevételi- kiadási oldalak szerkezete, vagy a hosszútávú pénzügyi keret felépítése. Mindezen ismeretek bemutatásához jelentős kutatómunkára volt szükség, mely keretében az Európai Parlament, az Európai Bizottság és az Európai Tanács hivatalos weblapját, valamint Halász Zsolt doktori értekezését, Halmai Péter tudományos munkáját és Nagy Zsolt szakmai könyvét is felhasználtam.

A második fejezetben azt mutatom be, hogy az Európai Unió 2022-es éves költségvetése milyen fő kiadási prioritásokat tartalmaz, ezek hogyan változtak a tárgyévet megelőző időszakhoz képest, valamint, hogy miképpen illeszkedik a jelenlegi több éves pénzügyi keret elsődleges irányzataihoz. Ezen felül megvizsgálom a bevételi oldal forrásszerkezetét és összetételét, majd kitekintek arra, hogy az egyes tagállamok mekkora és milyenfajta befizetési kötelezettségekkel rendelkeznek.

A harmadik fejezetben az Európai Tanács hivatalos weblapjáról származó információk segítségével bemutatom, hogy az Európai Unió milyen egyedi eszköz segítségével szándékozik felgyorsítani és helyreállítani az uniós tagországok gazdaságát a pandémia időszakát követően. A fejezetben feltárom, hogy a NextGenerationEU helyreállítási terv ilyen sajátosságokkal rendelkezi, hogy mik a fő prioritásai a programnak, ezek miként illeszkednek a jelenlegi hétéves költségvetési ciklusba, hogyan szolgálják a gazdasági célok elérését, valamint, hogy milyen egyedi forrásszerkezet megalkotásával jöhetett létre a vitatott helyreállítási terv.

A utolsó, negyedik fejezetben azt a kérdéskört tárgyalom, hogy Magyarországnak milyen szerepe van az Európai Unió költségvetésében, mekkora volt a be- és kifizetési egyenlegünk alakulása a 2004-es csatlakozásunk óta, ez hogyan arányul a többi tagállamhoz viszonyítva, illetve, hogy a nemzeti költségvetésünkbe mekkora szerepe van az EU-s forrásoknak.

A szakdolgozatom olvasását, feldolgozását ajánlanám mindenkinek, aki egy kicsit részletesebb tudást szeretne elérni az Európai Unió gazdasága, leginkább költségvetésének témakörében. Véleményem szerint rengetek hasznos és új információ/adat kerül bemutatásra a tanulmány során, melyek segítenek megérteni a mindennapi gazdasági és politikai folyamatokat, és ezek segítségével világosabb képet kaphat az Európai Unió és Magyarország viszonyának tekintetében.

2. AZ EU KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATÁNAK ÁTTEKINTÉSE

Szakedolgozatom első fejezetében az Európai Unió költségvetésének a mechanizmusát szeretném teljes körűen bemutatni/megvizsgálni. Ahhoz, hogy megértésük és át lássuk az uniós költségvetésnek a működését, szükséges először pár közgazdasági fogalom tisztázása, majd az érintett intézmények rövid bemutatása, a megalkotási folyamat bemutatása, a végrehajtás hatáskörének megismerése, az ellenőrzési témakör áttekintése, majd a bevételi és kiadási oldalak feltérképezése, és végezetül a legjelentősebb alapelvek ismeret. Jelen fejezetben ezeknek a témaköröknek a feltárását végzem el!

2.1. Közgazdasági alapfogalmak

A költségvetés fogalma és célja:

A költségvetés egy adott időperiódus (leggyakrabban 1 év), racionálisan megtervezett összes kiadás és bevétel részletezését tartalmazza, egymással szembe állítva. Leggyakrabban egy államháztartási folyamatként azonosítjuk, de ettől eltérően alkothatnak költségvetést szervezetek, intézmények, közösségek, vagy akár mint jelen esetben, nemzetközi szervezetek is (Európai Unió).

Az államháztartási mérleg a kormányok teljeskörű pénzügyi mérlege, melynek csak egy alrendszere a költségvetés. A szövetségi államokban (pl.: USA) gyakran megtalálható központi, szövetségi, tagállami és helyi költségvetés is, míg az európai modell általában kétszintű, központi és helyi (önkormányzati) költségvetésből adódik össze.

A nemzetközi szervezetek létrejöttének nyomán megalkotott úgynevezett nemzetközi költségvetéseket alakítanak ki a nemzetközi szervezetek és intézmények, mint például az ENSZ is. Ezen költségvetések eltérnek a nemzeti szinten megszokottaktól, és számos sajátossággal rendelkeznek. Eltérések, egyedi jellemzők fedezhetők fel mind a bevételi és kiadási oldalakon, valamint a prioritások, módszerek, eszközök és akár a célok is egyedi megvilágítást kaphatnak a megszokottakhoz képest.

A költségvetést egy meghatározott időtartamra, általában egy évre (kivétel például a dolgozatban később taglalt NextGen EU csomag) megalkotott bevételi és kiadási oldalának mérlegbe rendezése. Ugyanakkor ez vonatkozhat egy adott költségvetési évre,

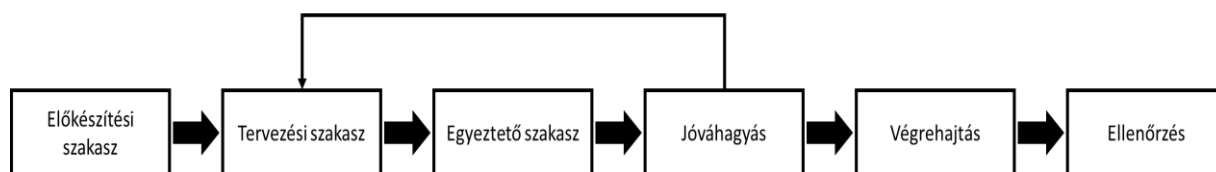
mint például az Egyesült Államokban szokás, vagy akár egy teljes naptári évre is, mint ahogyan az Magyarországon megszokott. A költségvetésének meg kell felelnie bizonyos, előre meghatározott alapelveknek (pl.: jogi alapelvek, gazdasági alapelvek, elszámolási alapelvek). Az állam, vagy más szervezet, aminek a költségvetését megalkotják, kialakít bizonyos szektorokat, amiknek a működtetéséért felelős (állami viszonylatban például szociális, védelmi vagy oktatási funkciók) és a költségvetés segítségével teremti meg a szükséges forrásokat, majd a meghatározott költségvetési arányok alapján reallokációt, vagyis újraelosztást végez. (Nagy, 2001)

Unió költségvetés:

Az EU nem egy hagyományos értelemben vett nemzetközi szervezet, de sokban különbözik azoktól a struktúráktól, amelyeket általában államoknak nevezünk. Ugyanakkor sok tekintetben hasonlít egy nemzetközi szervezethez, ami a működésének módját és az adóügyi keretet illeti, amelyen belül működik, és bizonyos tekintetben hasonlít az államokhoz is. A fiskális politika a monetáris politikával együtt az állam gazdaságpolitikájának egyik fő eszköze, holott az Európai Unió nem egy osztatlan állam; mégis saját gazdaságpolitikával, az euróövezeten belül önálló monetáris politikával és saját költségvetéssel rendelkezik. A közös gazdaságpolitika területén azonban az intézmények és a döntéshozatali viszonyok nagyon összetettek. Egyrészt a tagállamok saját gazdaságpolitikát folytatnak, másrészt a Miniszterek Tanácsa hatáskörrel rendelkezik a nemzeti gazdaságpolitikák összehangolására, és ezeken felül a maastrichti kritériumok bizonyos követelményeket támasztanak a nemzeti gazdaságpolitikákkal szemben.

Költségvetések megalkotása a mindennapokban (állami forma):

Az éves költségvetés megalkotása általában hat részre osztható. (Állami forma esetében a kormány terjeszti elő a költségvetést az illetékes jóváhagyó szerv részére, Magyarország esetében a parlament elé, aki elfogadja azt (az elutasítás igen ritka).

1. ábra: Költségvetésalkotás általános folyamata

Forrás: saját szerkesztés

Az első szakasz az előkészítési fázis, melynek során rengeteg elemzés segítségével felméri az igényeket és lehetőségeket, mind bevételi, mind kiadási oldalon, és ezek segítségével megalkotják a főbb irányzatokat, majd ezen adatok birtokában/tudatában kezdik meg tervezési szakaszt az adott intézmények (általában az illetékes minisztérium).

A tervezési szakasz kétféle megközelítésben készülhet. Az erőforrás alapúban a bevételi adatokat veszik figyelembe és ahhoz mérten alkotják meg a kiadási oldal részletezését, míg az igény alapú megközelítésben pont ellentétes irányból közelítik meg a dolgokat. A valóságban igazándiból e két megközelítésmódot egyszerre alkalmazzák, hogy a leginkább racionális méreteket öltse a két oldal. A tervezési szakaszban sok érintett szokott részt venni ágazattól függően, például minisztériumok, ágazati intézmények vagy akár pártok is. A tervezési szakasz zárásaként az eredmények megvitatásra kerülnek a parlamenttel, mely módosításokat javasolhat, vagy előzetesen elfogadhatja azt, melyet követően az egyeztető szakaszba ér a folyamat.

Az egyeztető szakaszban a felelős intézmény, általában a Pénzügyminisztérium hivatott a végső egyeztetésre az ágazati szervekkel, melynek végén kialakul a jóváhagyásra előterjesztett verzió.

A negyedik, vagyis a jóváhagyási szakaszban a parlament megvitatja és szavaz a költségvetésről. Elfogadás esetén törvénybe foglalják és költségvetési törvény néven publikálják. Elutasítás esetén (igen ritka) a költségvetési folyamat újraindul, egy új költségvetés megalkotása céljából.

A végrehajtást a kormány felügyeli, vezényli rendeleti formában, majd az utolsó, ellenőrzési szakaszt leggyakrabban az illetékes számvevőszék végzi és az eredmények kormányzati megvitatásával végződik. (Nagy, 2001)

2.2. A érintett intézmények és szervezetek rövid bemutatása

Az Európai Tanács:

Az Európai Tanács (European Council) az Európai Unió (EU) egyik kulcsfontosságú intézménye, amely a tagállamok állam- és kormányfőiből áll. Feladata az EU stratégiai irányvonalainak és prioritásainak meghatározása. Az Európai Tanács ülésein a tagállamok vezetői tanácskoznak és döntenek az uniós politikákról. Az Európai Tanács elnöke a tagállamok közül egy rotációs rendszer alapján kerül kiválasztásra, és a mandátuma általában 2,5 évig tart.

Az Európai Tanács szerepe az EU költségvetésében elsősorban a hosszú távú költségvetési prioritások és a többéves pénzügyi keret meghatározásában áll. Az Európai Tanácsban a tagállamok vezetői megállapodnak a költségvetési keretekről és azokról a területekről, amelyekre az EU forrásokat fordít. Az Európai Parlament és az Európai Bizottság is részt vesz a költségvetési folyamatban, de az Európai Tanács az, amely végső döntéseket hoz a költségvetésről. (Európai Tanács, 2023)

Az Európai Bizottság:

Az Európai Bizottság (European Commission) az Európai Unió (EU) végrehajtó szerve, amelynek fő feladata az EU jogszabályainak végrehajtása és az uniós politikák végrehajtásának felügyelete. Az Európai Bizottság kezeli az EU költségvetését, és felelős a pénzügyi források hatékony felhasználásáért. A Bizottság kidolgozza a költségvetési tervezetet, amelyet aztán jóvá kell hagynia az Európai Parlamentnek és az Európai Tanácsnak. Emellett az Európai Bizottság felügyeli a finanszírozott projekteket és programokat, és biztosítja, hogy azok megfeleljenek az uniós prioritásoknak és szabályoknak. (Európai Bizottság, 2023)

Az Európai Parlament:

Az Európai Parlament (European Parliament) az Európai Unió (EU) egyik fő törvényhozó szerve, amelyet közvetlenül az EU polgárai választanak meg öt évente. Az Európai Parlament képviseli az EU polgárait és részt vesz az uniós jogalkotási folyamatban. Az Európai Parlamentnek fontos szerepe van az EU költségvetésében is.

Az Európai Parlament együttes döntési jogkörrel rendelkezik az EU költségvetésének jóváhagyásában, ami azt jelenti, hogy egyenrangú szerepe van az Európai Tanáccsal a költségvetés tervezésében és elfogadásában. Az Európai Parlament képviselői részt vesznek a költségvetési vitákban, és jóváhagyják vagy elutasítják a költségvetést. Emellett az Európai Parlament ellenőrzi a költségvetési források felhasználását, biztosítva, hogy azok megfeleljenek az uniós prioritásoknak és szabályoknak. (Európai Parlament, 2023)

Az Európai Számvevőszék:

Az Európai Számvevőszék (European Court of Auditors) az Európai Unió (EU) független intézménye, amelynek feladata az EU költségvetésének ellenőrzése és az uniós pénzügyek szabályszerűségének és hatékonyságának vizsgálata. Az Európai Számvevőszéknek kulcsfontosságú szerepe van az EU költségvetésében.

Az Európai Számvevőszék feladata az uniós költségvetés végrehajtásának éves ellenőrzése. Ez magában foglalja az uniós pénzügyek szabályszerűségének és átláthatóságának vizsgálatát, valamint az EU források hatékonyságának és eredményességének értékelését. Az Európai Számvevőszék éves jelentéseit az Európai Parlamentnek és az Európai Tanácsnak is bemutatja, és ezek fontos alapját képezik a költségvetési döntéseknek. (Európai Számvevőszék, 2023)

Az Európai Beruházási Bank:

Az Európai Beruházási Bank (European Investment Bank, EIB) az Európai Unió (EU) hivatalos pénzügyi intézménye, amely a gazdasági fejlesztést és beruházásokat támogatja az EU-ban és más partnerországokban. Az EIB-nek kiemelt szerepe van az EU költségvetésében és pénzügyi politikájában.

Az EIB hiteleket és pénzügyi támogatást nyújt számos területen, például infrastruktúrafejlesztés, környezetvédelem, kutatás-fejlesztés, kis- és középvállalkozások támogatása terén. Az EIB kötvényeket is kibocsát, hogy finanszírozza projekteket. Az EU költségvetéséhez való kapcsolódása abban rejlik, hogy az EIB számos projektet finanszíroz az EU strukturális alapjaiból és kohéziós alapjaiból származó forrásokkal. Ezáltal hozzájárul az uniós politikák, például a regionális fejlesztés és a fenntarthatóság előmozdításához.

Az EIB fontos szereplő az EU költségvetési folyamatában, és hozzájárul az EU gazdasági növekedéséhez és versenyképességéhez. (Európai Beruházási Bank, 2023)

2.3. Az Európai Unió éves költségvetésének megalkotása

Az uniós költségvetés megalkotási folyamatában a három legjelentősebb EU-s szervezet, a Bizottság, a Tanács, és a Parlament vesz részt, és ezen intézmények együttes munkájának eredménye képpen jön létre a költségvetés.

A Bizottság a főbb uniós szervezetek (mint például a Tanács, a Bizottság, a Parlament, a Gazdasági és Szociális Bizottság, stb.) által készített kalkulációk (július 1-jéig kell megküldeniük a Bizottság részére a becsléseket) alapján megalkotja az előzetes költségvetési tervezetet, és azt legkésőbb szeptember 1-jéig elterjeszti a Tanács felé. Az előterjesztéssel egyidőben a Bizottság megküldi az előző évre vonatkozó költségvetés végrehajtásáról készült elemzését és az Unió teljes vagyoni helyzetének összegzését is. (Nagy, 2021)

Előbb a Tanács, október 1-jéig terjesztheti el az éves költségvetési tervezetre vonatkozó megállapítását (elfogadását vagy módosítási javaslatát). Ezt követve a Parlamentnek 42 napig jogában áll módosításokat elfogadni a Tanács álláspontjával kapcsolatban, vagy amennyiben a két szervezet véleménye nem egyezik meg, egyeztetőbizottságot kell összehívniuk. Az egyeztetőbizottságban a Tanács és a Parlament képviselőinek a feladata, hogy 21 napon belül közös álláspontot tudjon kialakítani a két jogalkotó intézmény.

Amennyiben létrejön ezen megállapodás, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek 14 napja van, hogy hivatalos keretek között jóváhagyásra kerüljön az éves költségvetés. Jóváhagyás esetén, a Parlament állta elfogadottnak, hatályosnak tekintendő.

Ha nem sikerül megállapodásra jutniuk az egyeztetőbizottság segítségével, a folyamat újraindul, és az Európai Bizottságnak új éves költségvetési tervezetet kell megalkotni és benyújtania a Tanács és Parlament felé. (europa.eu)

„Amennyiben az éves költségvetés még nem került elfogadásra annak az évnek az elején, amelyre vonatkozik, az „ideiglenes tizenkettedek” rendszerét kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy az előző évi költségvetési előirányzatok vagy a Bizottság által javasolt költségvetési tervezetben szereplő előirányzatok legfeljebb egytizenketted része – amelyik ezek közül a kisebb összeg – költhető el havonta minden költségvetési fejezet esetében.

A költségvetés elfogadására vonatkozó eljárást az Európai Unió működéséről szóló szerződés 314. cikke határozza meg.” (consilium.europa.eu, 2023)

A Tanács és a Parlament, egyetértés esetén módosíthatja az érvényben lévő éves költségvetést, amennyiben a Bizottság előterjeszt egy költségvetés-módosítási tervezetet. Ennek elfogadási folyamata és keretrendszere megegyezik az éves költségvetés megalkotásának folyamatával.

Az éves költségvetések, például akkor módosítható, ha további forrásigény szükséglete merül fel a kiadási oldal finanszírozására, vagy valamely tagország természeti katasztrófa áldozata lett, és az ott keletkezett károk enyhítésére további forrásigény került megállapításra.

Egyéb esetben akkor szokás költségvetés-módosítást előterjesztani/elfogadni, ha az előző évi költségvetésben többlet keletkezett és ezt szeretnék beépíteni a tárgyévi költségvetési szerkezetbe. (consilium.europa.eu, 2023)

2.4. Az Európai Unió hosszútávú költségvetési eljárás

Az Európai Unió hosszú távú pénzügyi keretét, többéves pénzügyi keretnek hívják, ami a hosszútávú költségvetést jelenti. Általában ez egy hétéves periódusra vonatkozóan határozza meg a költségvetési (jellemzően kiadási oldalon) irányzatokat, főbb célokat. A többéves pénzügyi keret kijelöli az EU-s kiadások éves költségvetésének felső korlátait, valamint meghatározza a legjelentősebb kiadási prioritásokat, és megteremti a lehetőséget az Unió számára, hogy évekre előre meghatározhassa a finanszírozási programjait.

Az érvényben lévő többéves pénzügyi keret a 2021 és 2027 közötti időszakot fedi le, amely egy egyeztetési folyamat végeredményeképpen valósult meg, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság közös munkája révén jött létre. A hosszú távú költségvetés megalkotásának menete, néhány évvel a tárgyévet megelőzően kezdődik.

Az éves költségvetési folyamathoz igazodva, az Európai Bizottság alkotja meg a többéves pénzügyi keret tervezetét, amit hivatalos formában előterjeszt az Európai Parlament és az Európai Tanács részére. A tervezetben megjelölik a kiadási korlát maximális korlátját rendeleti formában, az uniós bevételek forrásait egy határozatban, és a finanszírozási irányzatokat ágazatra vonatkozóan jogszabályi formában.

Ezt követően az uniós jogalkotásra jogosultak, egy egyedi jogalkotási eljárás formájában elfogadják a hosszú távú pénzügyi keretet, vagyis a több éves költségvetést.

A rendelet elfogadásához szükséges a Tanács egyhangú megállapodása és a Parlament véleményezése és engedélyezése, illetve az összes tagállam jóváhagyása. Amennyiben minden feltétel teljesül az Európai Parlament végleges döntés keretében elfogadja a tervezetet és érvénybe lép a hosszútávú költségvetés az adott időszakra vonatkozóan. (europa.eu)

2.5. A költségvetés végrehajtása

Alapvetően a Bizottság felelős a költségvetés bevételi és kiadási oldalának a végrehajtásáért, valamint a rendeletekben megfogalmazott irányzatok és az utasítások megvalósításáért. A tagországok szorosan együttműködnek a Bizottsággal, azon cél

megvalósításának érdekében, hogy az előirányzott kereteket a lehető leghatékonyabban, legeredményesebben sikerüljön végrehajtani.

A költségvetés végrehajtása alapvetően a kötelezettségvállalásokból és a kifizetésekből tevődik össze. A kiadási kötelezettségvállalások esetében döntés születik arról, hogy egy adott költségvetési tételből egy bizonyos pénzösszeget egy adott intézkedésre fordítanak. A hivatalos jogi eljárásokat (pl. szerződéskötések) követően a források folyósítása engedélyezésre kerül, majd az adott összegeket kifizetik a meghatározott fél számára.

A költségvetés megközelítőleg 70%-át megosztott irányítás formájában, vagyis a tagországok közreműködésével, irányításával folyósítják. A maradék források körülbelül 20%-át közvetlen irányítással, vagyis a Bizottság közvetlenül, vagy valamely hatályos szervezeti egységén keresztül hajtja végre, míg a fennmaradó 10% közvetett irányítás (egyéb szervezetek vagy országok megbízásával) formájában kerül szétosztásra. (Schulz, 2023)

2.6. A költségvetés megvalósításának ellenőrzése

Az ellenőrzés célja a költségvetés műveleteinek a pénzügyi és jogi ellenőrzése. A Számvevőszék és a Parlament segítségével vizsgálják a pénzügyi hatékonyságot, a gazdaságosságot, eredményességet, és jogi alapon a törvényességet a folyamat során.

Alapvetően három különböző ellenőrzési szintet különböztetünk meg: belső ellenőrzés, külső ellenőrzés és politikai ellenőrzés.

Belső ellenőrzés: A legalacsonyabb szintnek tekinthető az, mikor az egyes érintett szervezetek engedélyezésre jogosult személyei, számviteli munkatársai és belső hajtják végre az ellenőrzési folyamatot.

Külső ellenőrzés: A külső ellenőrzés folyamatában a nemzeti, illetve az Európai Számvevőszék folytatja le a vizsgálatot mely során, a megbízhatóságot, jogszerűséget, szabályszerűséget teljes körűen vizsgálja. A vizsgálat befejeztével a teljes jelentést beterjesztik a költségvetési hatóság felé. A jelentés tartalmazza a megbízhatósági nyilatkozatot, az éves beszámolót az általános költségvetés végrehajtására vonatkozóan, az Unió szervezeteire vonatkozó éves jelentéseket, valamint számos egyéb véleményt,

jelentést és felülvizsgálatot az Európai Unió intézményeire, és politikájára vonatkozóan. (Ezen felül a Számvevőszék rendszeresen véges felülvizsgálatokat, elemzéseket a hitelezésekkel és a Hosszú Távú Pénzügyi Tervvel kapcsolatban, melyek eredményeit a jogalkotók felhasználják költségvetési tervezetek készítésének folyamán.)

Politikai szintű ellenőrzés: A legmagasabb szinten az Európai Parlament, azon belül a Költségvetési Ellenőrzési Bizottság hivatott a Parlament álláspontját megfogalmazni. Ez a bizottság végzi az EU és az Európai Fejlesztési Alap költségvetésének végrehajtási vizsgálatát, a mentesítési határozatok elkészítését (a Parlament évente egyszer mentesítést adhat a Bizottság számára, a tárgyévet megelőző második évi költségvetésének végrehajtására vonatkozóan), az Unió összes szervezetének elszámolási ellenőrzését, az Európai Beruházási Bank pénzügyi átvilágítását, a formai követelmények elemzését, a számvevőszéki tagok kinevezését, illetve a költségvetést érintő csalások és visszaélések vizsgálatát és megelőzését. (Haase, 2022)

2.7. Az Európai Unió költségvetésének a bevételei

A bevételi oldal célja, hogy az Unió számára biztosítsa a pénzügyi önállóságot, és, hogy forrást biztosítson a kiadási oldal számára. Mértékét egy évre határozták meg, melynek értelmében az adott évre lehívható saját források összessége nem haladhatja meg az EU bruttó nemzeti jövedelmének az 1,4%-át. Ennek értelmében ez felső korlátot jelent a kiadási oldal számára is, mivel a mérlegegyezőség eleve alapján, az összes kiadás nem haladhatja meg, az összes bevétel mértékét. Az bevételi oldalon, hét különböző forrásszerkezetet különböztethetünk meg, amelyek az alábbi képpen csoportosíthatók:

A „tradicionális” saját források:

Ezek a források azért tekinthetők tradicionálisnak, mert hasonló formában már 1970 óta részesei a bevételi oldal forrásszerkezetének. Ide tartoznak a különböző vámok és mezőgazdasági illetékek. Ezen fajta bevételek képezik a saját forrásoknak mintegy ~10%-át.

A „háa-alapú” források:

A forrásszerkezet ezen csoportjába azok az adó jellegű bevételek tartoznak, amiket a tagállamok a hozzáadottérték-adó („héta”) alapján szednek be, és ezeknek egy meghatározott arányát továbbítják az Unió számára. A „héta-alapú” bevételek a saját forrásoknak szintén körülbelül 10%-át adják.

A GNI-alapú saját források:

Az 1988-as bevezetések az volt a célja, hogy csak bizonyos esetekben, ha a többi saját forrás nem képes fedezni a kiadásokat, akkor szedik csak be, de végül ez a bevételi forrás is állandó formában kerül alkalmazásra a gyakorlatban. Működési modellje igen egyszerűnek tekinthető. A tagországok, az adott éves bruttó nemzeti jövedelmének egy meghatározott százalékát, hozzájárulásként befizeti az EU költségvetésének részére. Köszönhetően a tagállamok erős gazdasági eredményeinek az elmúlt bő 30 évben, e fajta befizetések mértéke 1990-hez viszonyítva, a háromszorosára emelkedtek, és jelenleg a saját forrásból származó bevételeknek, megközelítőleg 70%-át adja.

„Műanyagalapú” saját forrás:

Az első olyan fajta bevételi forma, amely rövid múltat tekint vissza. A határozatot, melyben megszületett ezen befizetési forma, 2020-ban nyújtották be, és 2021.január 1-jétől van érvényben. Ennek értelmében a nem újrahasznosított műanyag csomagolásából származó hulladék mennyiségét nézik, és ez alapján számítják ki, hogy a tagországok mekkora befizetésre kötelezettek. A számítás alapja, hogy a keletkezett hulladék mennyiség alapján, 0,80 euró/kilogramm megfizetésére kötelezik a tagországokat. A GNI mutatóban, az EU átlagot el nem érő tagországok kedvezményt kapnak, melynek értelmében 3,8 kg/fő mértékben csökkentik a számolt mennyiséget. (Megállapított befizetési kötelezettség mínusz a $0,80 \text{ euró} \times 3,8 \text{ kg/fő}$.) Az ilyen módon befolyt összeg, a költségvetés bevételeinek, mintegy 3-4 százalékát alkotják.

Egyéb bevételek és az előző évről áthozott egyenleg:

Ilyen bevételnek tekintjük az Unió szervezeti egységeinél dolgozók munkája alapján fizetett adókat, a külsős országok által fizetett hozzájárulásokat az egyes uniós programokhoz, a megmaradt brit befizetéseket, valamint a bírságokat az uniós versenyjog vagy egyéb jogszabályok és kötelezettségek megszegéséért. Az esetleg előző évek

többleteit is itt könyvelik el, és áthozzák az adott évre, mint egyéb bevétel. Ezen tételek mértékének alakulása változó, általában az éves költségvetésnek megközelítőleg 2-8%-át szokták alkotni.

Korrektíós mechanizmusok:

A korrektíós tételek egy összetett és komplikált folyamat részeként jelennek meg. Alapvetően ezek a tételek az Egyesült Királyság 1984-es visszatérésére vezethetők vissza, mikor a brit befizetési kötelezettségeket csökkentették, és az így fennmaradt hiányt a tagországok között egyenlő arányban osztották fel. Ezen felosztás részeként Németország, Hollandia, Ausztria és Svédország kedvezményt kapott, és ennek hozadéka képpen, bár már nem aktuális a visszatérés, az említett négy tagállam a 2021 és 2027 közötti hosszútávú költségvetés időszak folyamán is részesül átalányösszegű korrektíóban, ezért még jelenleg is része a folyamatnak.

Hitelfelvétel:

A mérlegegyezőségi elvet szem előtt tartva, a költségvetés nem lehet deficit, és alapvetően azt hitellel finanszírozni sem engedélyezett. Ez alól kivételt képez a jelenlegi helyzet, mert a Bizottság kivételes és ideiglenes alapon engedélyt kapott arra, hogy a NextGenerationEU helyreállítási alap által kínált vissza nem térítendő támogatások és hitelek finanszírozására, külső forrást vonjon be. Az engedély értelmében, 2018-as áron számolva, 750 milliár euró összegben hitelfelvételi engedélyt kapott a Bizottság, mely 2026 végéig van érvényben. (eddig vonhatnak be külső forrást, ez után csak refinanszírozásra van engedélyük.) A hitelfelvételi koncepció diverzifikált alapon történik, megtalálható az idegen források között zöldkötvény, hosszú lejáratú kötvény, aukciós formában értékesített rövid lejáratú kötvény is. A Bizottság ezen forrásokról részletes finanszírozási tervet publikál félévente, éves hitelfelvételi határozatokat terjeszt elő, és tudatosan nyílt és részletes kommunikációt folytat a témában, hogy a lehető legtöbb információ publikus és mindenki számára elérhető legyen.

2014-ben egy külön bizottságot hoztak létre abból a célból, hogy meglévő forrásszerkezet felülvizsgálja, illetve, hogy javaslatokat tegyen annak a korszerűsítésére. 2017 januárjában ismertette a csoport a javaslatait, amivel reményeik szerint egyszerűbbé,

átláthatóbbá és hatékonyabbá tehető a jelenleg érvényben lévő eljárásrend. 2018.május 2-án a csoport az Európai Bizottsággal közösen benyújtotta a kidolgozott módosítási csomagot, amely többek között tartalmazza a „héa-alapú” saját forrásrendszer egyszerűsítését és egy új sajátforrás kosár kialakításának folyamatát is. Ezen felül a Bizottság javaslatot tett az összes visszatérítési alap megszüntetésére, valamint, hogy emeljék meg a lehívható éves keret felső határát és az Európai Fejlesztési Alap beolvasztását az Unió költségvetésébe. A javaslati csomag bizonyos elemei már jelenleg is aktuálisak, bevezetésre kerültek, de bizonyos elemekről még mindig nem sikerült megállapodnia döntéshozó szerveknek, ezért a következő években is várhatóan lesz szerepe a költségvetési folyamat reformjának. (Schwarcz, 2023)

2.8. Az Európai Unió költségvetésének kiadási oldala

Alapvetően az EU éves költségvetésének a kiadási oldalát a hosszútávú költségvetési irányzatok és prioritások határozzák meg. A több éves pénzügyi keret kialakításakor számba veszik, hogy milyen területeken, és milyen célokat szeretnének elérni az adott ciklus időtartama alatt. A többéves pénzügyi keret pár főbb kiadási irányzata a következő: Egységes piac, innováció és digitális gazdaság, Kohézió, Természeti erőforrások és környezet, Migráció és határigazgatás, Biztonság és védelem, Szomszédság és a világ, Európai közigazgatás, Tematikus, speciális kiadások. Az éves költségvetés kiadási oldalának tehát irányt ad a 7 éves ciklus pénzügyi kerete, majd ezen irányzatok mellett az adott gazdasági, társadalmi és globális körülményeket figyelembe véve (pl.: Covid-19, Orosz-Ukrán konfliktus) határozzák meg éves költségvetésnek a kiadási arányait. (Olivares, 2023)

A fentebb említettekkel összhangban, a 2023-as éves költségvetés kiadási oldalának főbb területei azt a célt szolgálja, hogy stabilizálja a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót az Unión belül. Az aktuális körülményekre reagálva jelentős összegeket fordít az EU az ukrajnai konfliktusból származó következmények enyhítésére az érintett régióban, a koronavírus utáni fellendülés elősegítésére, valamint szociális téren törekszik a munkahelyek megtartására és újabbak teremtésére. A hosszútávú költségvetéssel összhangban kiemelt prioritásként tekint a környezetvédelmi és fenntarthatósági projektek megvalósítására és finanszírozására, szorgalmazza a digitális átállás

lehetőségeinek kiépítését, valamint forrást biztosít az illegális migráció elleni küzdelemre és a külső határrendszer igazgatásának megerősítésére és korszerűsítésére. (europa.eu)

2.9. Az Európai Unió költségvetésének főbb alapelvei

A költségvetési alapelvek általánosságban a költségvetés egészére vonatkoznak, melyek szigorú, pontosan megfogalmazott keretrendszert biztosítanak a jogalkotók számára. Ezen keretrendszert alkotó alapelvek között található számvitel jellegű, számiteli szabályozáshoz szorosan kapcsolódó, költségvetési jogkörökre vonatkozó és tartalmát tekintve költségvetési gazdálkodásra vonatkozó, és ezeket meghatározó szabály is. Ezek gyakorlati alkalmazása, együttesen elősegítik, hogy a költségvetés kellőképpen részletes és áttekinthető legyen, miközben megfelelő ellenőrzési keretrendszert is biztosítanak a hatóságok számára. A jelenleg is érvényben lévőket megelőzően, több más alapelv is volt hatályos az elmúlt években, évtizedekben, és egy hosszú fejlődési folyamat eredményeképpen jött létre a ma ismert nyolc alapelv.

Az egységesség elve:

Első megjelenése 1968-ra tehető, mely előtt több különböző szervezet költségvetése egyidőben volt érvényben. Ennek egyszerűsítése érdekében született meg az egységesség elve, mely jelen értelmében 1970 óta van érvényben. Jelentése szerint az összes bevételi forrásszerkezetet és kiadási keretrendszert, egyetlen jogerős dokumentumba, vagyis költségvetésbe kell rendezni. A dokumentum onnantól számít jogerősnek, hogy a költségvetés elfogadására jogosult szervezet, hivatalos formában kinyilvánította annak elfogadását.

A bruttó költségvetés elve:

A bruttó költségvetés elve, vagy másik nevén, az átláthatóság elve, azt hivatott szabályozni, hogy egy adott bevételt nem lehet egy bizonyos kiadási célra beszedni, vagyis az összes bevételt egy csoportba rendezik, és a jogalkotók ez után döntenek azoknak az újra osztásáról. A másik, ez által az elv által szabályozott pont az, hogy egy az adott bevételeket és kiadásokat azonos forrás és célállomás alapján nem lehet egymással szembe kiegyenlíteni, vagyis ha egy szervezetnek befizetési kötelezettsége van

a költségvetés felé, azt abban az esetben is teljesítenie kell, ha a későbbiekben kedvezményezett félként (akár azonos összegben) is szerepet vállal a költségvetésben, a két tranzakciót egymástól függetlenül végre kell hajtani az előírtak alapján.

Az éves költségvetés elve:

Az éves költségvetés elve azt hivatott előírni, hogy az éves költségvetés egy teljes pénzügy évre vonatkozik, melyet az Európai Unió a naptári évekkel megegyezően tart számon. Ennek értelmében az éves költségvetés, a tárgy év január elsejétől, a tárgy év december harmincegyedikéig tart. (Ez alól természetesen kivétel a hosszútávú pénzügyi keret, mely rendhagyó módon, hét éves ciklusokban van meghatározva, és ezen időszakra képezi a több éves Uniós költségvetést. Napjainkban a 2021 és 2027 közötti költségvetési keret van érvényben.)

A részletesség elve:

A részletesség elvének jelentése egyenes következtethető az elnevezéséből. Azt hivatott írásos keretek között rögzíteni, hogy a költségvetésnek nem csak a főbb kategóriák egyösszegű tagolását kell tartalmaznia, hanem azon felül, ezeket részletes és tagolt bontásban is fel kell tüntetni, illetve azt, hogy ezek a bizonyos alcsoportok, alkategóriák mekkora forrásösszegben részesülnek.

A költségvetési egyensúly elve:

Ezen elv alapjául a számviteli keretrendszeren jól ismert mérlegegyezőség elve szolgál, mely szerint a kiadási és bevételi oldalnak (mérlegfőösszegnek) teljes mértékben meg kell egyeznie. Ugyanakkor meghatározza azt is, hogy a kiadásokat teljes egészébe fedezni kell a bevételi oldalnak, amely nem tartalmazhat, sem többletet, sem hiányt, és ezen felül nem alkalmazható külső forrás (hitelfelvétel) bevonása sem. (Ez alól kivételt képez a jelenleg érvényben lévő ideiglenes Bizottsági felhatalmazás, mely értelmében korlátozott összegben és korlátozott ideig külső forrás bevonására kapott engedélyt.)

A számbavételi egység elve:

A számbavételi egység elve arra fontos részletre tesz kikötést, hogy az Európai Unió éves költségvetését (és a hosszútávú pénzügyi keretét is) euróban kell meghatározni, és a

költségvetésben szereplő összes tétel, egytől egyig, euróban kötelesek feltüntetni. (Az euró 1999. január 1. óta az EU hivatalos fizetőeszköze, a jelenlegi 27 tagország közül 20 alkalmazza, mint hivatalos pénznem. Jelenleg ez a 20 tagállam alkotja az eurózónát, de későbbiekben ezen országok bővülése várható a gazdasági előnyök miatt.)

A gondos pénzgazdálkodás elve:

A gondos pénzgazdálkodás elve alapján arra kell törekedni a költségvetés megalkotási és végrehajtási folyamatok ideje alatt, hogy a hatékonyság és a takarékoság a lehető legnagyobb mértékben legyen alkalmazva, és ezzel elősegítsék az Unió hosszútávú hatékony és sikeres működését, a fenntarthatóság elérése érdekében. (Ennek kötelező éves vizsgálatát/ellenőrzését az Európai Számvevőszék végzi el.)

A nyilvánosság elve:

Az utolsó jelentősebb, általam megemlített „szabály” a nyilvánosság elve. Ez biztosítja hivatalos és nyilvános információ elérést minden uniós polgár részére. Ennek értelmében az elfogadott költségvetéseket, az Európai Unió köteles az elfogadást követően, legkésőbb két hónapon belül hivatalos formában nyilvánossá tenni. (Halmai, 2018)

3. AZ EU 2022. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉNEK ELEMZÉSE

A második fejezetben az Európai Unió 2022-es költségvetése lesz a főszerepben. Ebben a fejezetben megvizsgálom, hogy a tárgy év, hét főbb kiadási osztálya hogyan arányul a megelőző évhez viszonyítva, és összevetem a több éves pénzügyi keret tervezett kiadási irányzataival. Áttekintem a főbb kiadási osztályok alcsoportjai közötti eltéréseket és változásokat, feltárom, hogy az forrásszerkezetek mekkora súllyal és összeggel szerepelnek az éves költségvetésben, valamint kitekintek arra is, hogy az egyes tagországoknak mekkora befizetési kötelezettségeik vannak, illetve ezek az összegek mekkora arányban járulnak hozzá a költségvetés finanszírozásához.

3.1. A hét főbb kiadási osztály elemzése

A 2022. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATAI A 2021–2027-ES IDŐSZAKRA VONATKOZÓ MFF SZERINT

1. A 2022. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS MFF SZERINTI FELSŐ HATÁRAI

Az MFF-ben ⁽¹⁾ a kötelezettségvállalási és kifizetési előirányzatokra meghatározott felső határokat az alábbi táblázat tartalmazza:

(kerekített összegek millió EUR-ban, folyó áron)								
Fejezet	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSI ELŐIRÁNYZATOK								
1. Egységes piac, innováció és digitális gazdaság	20 919	21 878	21 125	20 984	21 272	21 847	22 077	150 102
2. Kohézió, reziliencia és értékek	52 786	56 200	57 627	60 761	63 387	66 536	70 283	427 580
2a. Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	48 191	49 739	51 333	53 077	54 873	56 725	58 639	372 577
2b. Rezilienciaépítés és az értékekbe	4 595	6 461	6 294	7 684	8 514	9 811	11 644	55 003
3. Természeti erőforrások és környezet	58 624	56 519	56 849	57 003	57 112	57 332	57 557	400 996
ebből: Piachoz kapcsolódó kiadások és közvetlen kifizetések	40 368	40 639	41 518	41 649	41 782	41 913	42 047	290 534
4. Migráció és határigazgatás	2 467	3 191	3 494	3 697	4 218	4 315	4 465	25 847
5. Biztonság és védelem	1 805	1 868	1 918	1 976	2 215	2 435	2 705	14 922
6. Szomszédság és a világ	16 247	16 802	16 329	15 830	15 304	14 754	15 331	110 597
7. Európai közigazgatás	10 635	11 058	11 419	11 773	12 124	12 506	12 959	82 474
ebből: Az intézmények igazgatási kiadásai	8 216	8 528	8 772	9 006	9 219	9 464	9 786	62 991
ÖSSZES KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS	163 483	167 516	168 761	172 024	175 632	179 725	185 377	1 212 518

1. táblázat: Az EU költségvetésének 7 fő kiadási osztálya.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

Jól látható módon, az Európai Unió, hét különböző kiadási osztályt különböztet meg a hosszútávú és rövidtávú költségvetésében egyaránt, amiből egyértelműen kiolvasható, hogy a jelenlegi hét éves ciklusban, mik is fő prioritásai az Uniónak. 2022-ben a legnagyobb kiadási összeget a Természeti erőforrások és környezetre fordítja az EU, mely tendencia teljes egészében megegyezik a 2021-ben látottakkal. Ez a költségvetési osztály alkotja a teljes kifizetéseknek a 33,74%-át, mely 2021-ben ezt is meghaladva 34,64%-át adta kifizetéseknek. Ugyanakkor az az érdekesség figyelhető meg, hogy a ráfordított összeg mértéke 3,6%-kal, 56,5 milliárd euróra mérséklődött, az ezt megelőző, 58,6 milliárd euróról. Egyértelműen megállapítható, hogy a környezetvédelem és a fenntarthatóság kiemelt prioritásnak számít az adott ciklusban, melynek finanszírozásra 2021-ben fordítják a legtöbb forrást, majd a már említett, nagyságrendileg két milliárd eurós csökkenést követően kis mértékben emelkedni fog ez az összeg, de a 2021-es értéket nem fogja újból elérni, ezért mondhatjuk, hogy közel azonos finanszírozási kötelezettséget határoztak meg a teljes hét évre a döntéshozó szervek.

A második legnagyobb költségráfordítással rendelkező osztály 2022-ben nem más, mint a Kohézió, reziliencia és értékek, mely 56,2 milliárdos értékével, alig több mint 300 millió euróval marad el környezeti ráfordításoktól. 2021-ben az összes forrásfelhasználás 32,29%-a csoportosult ezen a költséghelyen, addig 2022-ben már a 33,55%-át adja, és a hét éves ciklus végére eléri a 37,91%-át, mellyel már magasan a legtöbb forrást igénylő osztállyá lép elő. A ráfordított összeg mintegy 3,4 milliárd eurós bővülést, vagyis éves alapon 2022-re fordulva, ez 6,47%-os növekedést jelent az tárgyalt szektorra nézve.

Az adott költségvetési ciklusra vetítendő, tehát a két fő prioritás az Európai Unió számára a Kohézió és a Környezet, mely két fő forrás felhasználási helyeként a teljes költségvetés kiadási oldalának a több mint 67%-át adja 2022-ben. Egyértelműen megállapítható, hogy az Uniós döntéshozó szervek arra törekednek a jelenlegi ciklus folyamán, hogy a fenntarthatóságot, a környezetünk védelmét, a felzárkóztatást és a területi, valamint társadalmi és szociális kohéziót helyezték előtérbe. Ezen célok megvalósításával igyekeznek elérni, egy egységes, minden eddiginél szorosabban együttműködő és hosszú távon gazdaságilag sikeres Unió megalkotását, mely hozzájárul a teljes Uniós társadalom stabilizációjához, biztonságához és fejlődéséhez.

Az Egységes piac, innováció és digitális gazdaság fejlesztése manapság megkerülhetetlen minden ország, szervezet, intézmény vagy társadalom számára, amely nem szeretne hátrányba kerülni a világ többi részével szemben. Éppen ezért nem meglepő, hogy az Uniós költségvetésben is kiemelt szerepe van, mellyel a harmadik legnagyobb forrásigényt dedikálják a 2022-es költségvetésre. A 21,88 milliárd eurós tétel ugyan jelentősen elmarad az első két osztály ráfordításaitól, de így is rendkívül magas összegek kifizetése van előre irányozva a következő évekre. A 13,06%-os arány 2022-ben, közel megegyezik az előző évessel, míg az összeget tekintve, egy milliárd euróval többet forrás összpontosul ezen a területen, mint a tárgyévet megelőzően. A következő évekre tervezett kifizetéseket megnézve, megállapítható egy minimális mértékű ingadozás az összegekbe, de jelentős emelkedés és csökkenés nem várható. A költségvetés egészéhez viszonyítva, az arányában egy enyhe csökkenés állapítható meg, mert a digitalizációra fordított összeg nem fog jelentősen emelkedni, addig a teljes kiadási összegben, egy nem túl gyors, de stabil emelkedés várható.

A kiadások mértékét tekintve a negyedik legnagyobb osztály a költségvetésben a Szomszédság és világ csoportja mely 2022-ben mindegy 16,8 milliárd eurós költségvetési sor eredményez. A teljes költségvetéshez viszonyítva ez 10,03%-ot jelent, mely a 9,93%-os 2021-es értékhez képest nagyon csekély erősödést mutat. Az összeg tekintetében sem számottevő a változás, itt 3,42%-os bővülést ment végbe az előző évhez képest, bár igaz, hogy meghaladja a teljes kiadási oldal összegének a 2,47%-os növekedését.

A sorban következő, ötödik legjelentősebb összeggel megfinanszírozott főcsoport a költségvetésben az Európai közigazgatás, mely az Európai Unió teljeskörű működési költségeit foglalja magába. Ide tartoznak például az Uniós intézmények, mint például az Európai Bizottság és Európai Parlament üzemeltetésére fordított pénzek, valamint minden általános költség, melyek nélkülözhetetlenek a zavartalan működés szempontjából. A költségvetés 2022-ben 11,06 milliárd eurót irányított a napi működési költségek finanszírozására, mely 3,98%-kal, megközelítőleg 420 millió euróval magasabb összeg, mint az ezt megelőző naptári évben. A teljes kiadási oldalhoz viszonyítva, ez az összeg 6,60%-nak felel meg. Ez az érték jelentősen nem változik a hét éves ciklus folyamán, 2021 és 2027 között, minden évben az összes kiadásnak mintegy 6,55% és 6,99% közötti összegét fordítják az Európai közigazgatásra.

A ráfordított összeget alapul véve, a sorban következő osztály nem más, mint a Migráció és határigazgatás. Értelem szerűen ez a terület sokkal nagyobb figyelmet kap napjainkban az elmúlt pár év tekintetében, mint tíz évvel ezelőtt, és a 3,2 milliárd euró per év ugyan komoly kifizetést jelent, de jelentősen elmarad az előző osztályok ráfordításaitól. Az erre fordított összeg csupán 1,90%-át teszi ki a kiadási oldalnak, bár az előző évben még ettől is elmaradt a maga 1,51%-os arányával. Év per év alapon vizsgálva, 2022-re közel 600 millió euróval növekedett a migrációra és határigazgatásra fordított összeg, ami éves alapon jelentős, 29,35%-os növekedést jelent. A teljes ciklust figyelembe véve azt állapíthatjuk meg, hogy a hét év alatt, itt lecsapódó források konzisztens emelkedést mutatnak. Az első év ráfordításaihoz képest, 2027-ben 2 milliárd euróval több forrást csoportosítanak erre a célra, ami összességében 80,99%-os emelkedést jelent. A teljes kifizetési összeg továbbra se jelentős mértékű az összesített kiadásokhoz képest, de az jól látható, hogy az EU igyekszik egyre több figyelmet (és összeget) fordítani erre a napjainkban egyre jelentősebb területre.

A hetedik legnagyobb, vagyis a legcsekélyebb mértékű ráfordítást igénylő főcsoport a 2022-es EU-s költségvetésben a Biztonság és védelem a maga 1,87 milliárd eurós tételével. Ezen csoportosításra fordítja az Európai Unió a költségvetésének 1,12%-át, ami éppen, hogy meghaladja a 1,10%-os 2021-es értéket. Ezen időszak alatt csupán 60 millió euró többletet fordítanak a védelmi kiadásokra, míg a következő években fokozatosan növelik majd az itt felhasználható források összegét, ami a ciklus végére megközelítőleg 900 millió euró többletet eredményez a nyitó 2021-es évhez képest. Arányaiban nem sokat változik a mutatószám a vizsgált időtartam alatt, 2027-ben is csak megközelíti a 1,50%-os részesedést, ami leginkább annak köszönhető, hogy a ráfordítás mértéket közel azonos mértékben növelik, mint a teljes költségvetés bővülése.

Összegezve az Unió 2022-es költségvetésének kiadási főosztályait az állapítható meg, hogy jelentős forráseloszlási különbség nem tapasztalható a megelőző évhez képest, ezért továbbra is a Természeti erőforrások és környezet, valamint a Kohézió, reziliencia és értékek képviselik a fő prioritásokat. Az Egységes piac, innováció és digitális gazdasággal kiegészítve, a három legnagyobb forrásigényt jelentő főosztály alkotja a kiadások 80,35%-át, míg a többi négy főcsoport csupán kevesebb, mint 20%-áért felelős. Összeg szerint a negyedik és ötödik főcsoport között viszonylag kicsi az eltérés, a

Szomszédág és világ 10%, az Európai közigazgatás 6,60%-kal képviselteti magát a költségvetésben. A két legcsekélyebb forrásigényű főcsoport a Migráció és határigazgatás, valamint a Biztonság és védelem melyek együttesen csupán 3%-kal jelenik meg a kiadási oldalon. Ezen arányok nem csupán a 2021-es értékkel mutatnak hasonlóságot, hanem a hét éves ciklus további éveire tervezett forrásigények is. Az egyetlen jelentős változás a következő évekre a Természeti erőforrások és környezet, valamint a Kohézió, reziliencia és értékek közötti arány fordulása jelenti, melynek forduló pontját éppenséggel 2022-ben figyelhetjük meg, mely után már a kohéziós prioritásokra fordított összegek lesznek a legmagasabbak az adott ciklus hátralévő időszakában. Ezen felül azt a megállapítást tehetjük, hogy 2022-ben mintegy 4 milliárd euróval, vagyis 2,47%-kal bővül a költségvetés összege, melyhez hasonló tendencia lesz megfigyelhető a ciklus hátralévő időszakában is.

3.2. Egységes piac, innováció és digitális gazdaság

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 (1)	
	(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
1. Egységes piac, innováció és digitális gazdaság	21 775 079 340	21 473 535 651	20 816 799 767	17 191 947 232
Ebből a Rugalmassági Eszköz keretében				
Felső határ	21 878 000 000		20 919 000 000	
Mozgáshatár	102 920 660		102 200 233	
1. klaszter – Kutatás és innováció	13 236 770 624	13 558 016 676	12 646 069 534	10 716 492 949
Horizont Európa	12 239 157 276	12 559 321 538	11 506 527 000	9 835 078 549
Az Euratom kutatási és képzési programja	270 700 347	314 482 077	265 748 511	253 754 071
Nemzetközi termoműködési kísérleti reaktor (ITER)	710 094 001	667 793 252	865 994 023	613 638 694
Egyéb tevékenységek	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések	16 819 000	16 419 809	9 800 000	14 021 635
2. klaszter – Európai stratégiai beruházások	5 509 181 851	4 855 505 709	5 238 174 445	3 955 001 493
InvestEU Alap	1 196 627 000	1 032 432 172	653 335 000	1 080 964 839
Európai Hálózati finanszírozási Eszköz (CEF) – Kölekedés	1 758 259 023	1 886 497 000	1 781 787 878	1 424 679 512
Európai Hálózati finanszírozási Eszköz (CEF) – Energia	800 473 488	588 979 000	787 875 971	474 316 800
Európai Hálózati finanszírozási Eszköz (CEF) – Digitális gazdaság	282 882 439	257 005 035	278 235 791	208 032 738

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 (1)	
	(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
Digitális Európa program	1 247 755 377	848 530 703	1 130 636 962	158 855 542
Decentralizált ügyműködések	192 724 250	192 724 250	188 092 843	188 092 843
Egyéb tevékenységek	p.m.	p.m.	375 365 573	375 365 573
Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések	6 862 000	26 112 549	17 025 000	23 434 199
A Biztonság elősegítésének keretében finanszírozott intézkedések és a Biztonságra ruházott Különleges hatáskörök	23 598 274	23 225 000	25 599 425	21 259 425
3. klaszter – Egységes piac	952 588 960	903 653 361	899 252 697	833 005 699
Egységes piac program (a kkv-kat is beleértve)	613 544 000	579 977 000	577 319 000	547 761 313
Csalás elleni uniós program	24 368 999	31 094 000	24 053 000	23 758 262
Adóügyi együttműködés (FISCALIS)	36 939 861	35 888 504	36 215 550	32 845 655
Vámügyi együttműködés (VÁM)	130 444 000	114 670 328	126 887 000	86 300 000
Decentralizált ügyműködések	119 735 600	119 735 600	121 438 147	121 438 147
Egyéb tevékenységek	10 300 000	9 000 000	7 500 000	7 500 000
Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések	17 256 500	13 287 929	5 640 000	13 402 320
4. klaszter – Világűr	2 076 537 905	2 156 359 905	2 033 303 091	1 687 447 091
Európai űrprogram	2 008 237 000	2 088 059 000	1 997 403 000	1 631 347 000
Decentralizált ügyműködések	68 300 905	68 300 905	35 900 091	35 900 091

2. táblázat: Egységes piac felosztása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

Korábban megállapításra került, hogy az itt csoportosuló forrásigények felső korlátja 21,9 milliárd euró, ami költségvetés 13,06%-át alkotja. Ezen főcsoport legnagyobb klasztere a Kutatás és innováció, mely 13,24 milliárd eurós tételével kiemelkedően meghatározónak tekinthető. Megfigyelhető azonban, hogy ennek jelentős része, 12,24

milliárd euró, a Horizont Európa programhoz kapcsolódik, míg a maradék egy milliárd euró a többi kutatási program közt oszlik meg. Jelentős tételt képvisel a második klaszter is az 5,5 milliárd eurós összegével. A második, vagyis az Európai stratégiai beruházások klaszterében a különböző digitális hálózatfejlesztési programok szerepelnek, melyek megalapozhatják az Unió digitális fejlődését. A harmadik klaszter hivatott jelölni az Egységes piac alcsoportját, melyre 953 millió euró finanszírozási összeget csoportosít el a 2022-es költségvetés, melynek keretében az ide tartozó különböző programok lettek megtámogatva. A negyedik és egyben utolsó klaszter a Világűr csoportosítását tartalmazza, melyre közel 2,1 milliárd eurót fordít az EU 2022-ben, mely majdnem teljes egészében az Európai űrprogramra összpontosul.

3.3. Kohézió, reziliencia és értékek

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 ⁽¹⁾	
	(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
Decentralizált ügynökségek	68 300 905	68 300 905	35 900 091	35 900 091
2. Kohézió, reziliencia és értékek	56 038 991 548	62 052 771 658	53 097 938 534	66 361 525 904
Ebből a Ragulmassági Eszköz keretében			312 422 534	
Felső határ	56 200 000 000		52 786 000 000	
Alacsonyabb	161 008 452		484 000	
2a. Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	49 708 806 007	56 330 922 710	48 192 116 000	61 868 297 545
Ebből a Ragulmassági Eszköz keretében			1 116 000	
Felső határ	49 739 000 000		48 191 000 000	
Alacsonyabb	30 193 993			
5. klaszter – Regionális fejlesztés és kohézió	36 535 297 509	42 614 597 710	35 379 984 000	45 720 943 337
Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)	30 173 831 991	29 597 476 589	29 240 315 000	33 870 954 884
Kohéziós Alap (CA)	6 358 784 518	13 013 812 538	6 138 069 000	11 843 314 533
Külső projektek és előkészítő intézkedések	2 681 000	3 308 583	1 600 000	4 673 900
7. klaszter – Befektetés az emberekbe, a társadalmi kohézióba és az értékekbe	13 173 508 498	13 736 325 000	12 812 132 000	16 147 354 208
Európai Szociális Alap (ESZA)	13 173 508 498	13 736 325 000	12 812 132 000	16 147 354 208
2b. Rezilienciaépítés és az értékekbe	6 330 185 541	5 701 848 948	4 905 822 534	4 493 228 359
Ebből a Ragulmassági Eszköz keretében			311 306 534	
Felső határ	6 461 000 000		4 595 000 000	
Alacsonyabb	130 814 459		484 000	

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 ⁽¹⁾	
	(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
5. klaszter – Regionális fejlesztés és kohézió	34 276 000	36 873 475	31 986 000	34 873 475
Támogatás a ciprusi török közösségnek	34 276 000	36 873 475	31 986 000	34 873 475
6. klaszter – Helyreállítás és rezilienciaépítés	1 508 039 285	1 092 578 376	1 079 937 421	1 028 986 793
Európai Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a technikai támogatási eszköz	118 691 534	111 970 000	116 364 000	109 182 000
Az euró pénzügyi stabilitás elleni védelem (a „Periklész IV” program)	850 169	917 426	834 082	782 583
Az Európai Unió Helyreállítási Eszköz finanszírozási költségei	145 000 000	145 000 000	39 591 000	39 591 000
Unió polgári védelmi mechanizmusa (resEU)	101 234 030	186 866 480	148 014 000	193 531 962
Az EU az egészségért	839 672 701	353 258 926	327 459 000	127 874 200
Az Unió belső értékeihez való hozzáférést támogató intézkedések (ESI)	p.m.	8 100 000	156 200 000	238 100 000
Decentralizált ügynökségek	290 570 851	275 865 544	280 075 339	307 644 524
Külső projektek és előkészítő intézkedések	p.m.	p.m.	p.m.	1 830 524
A Biztonság elősegítése érdekében finanszírozott intézkedések és a Biztonságra ruházott különleges hatáskörök	12 000 000	10 600 000	11 400 000	10 450 000
7. klaszter – Befektetés az emberekbe, a társadalmi kohézióba és az értékekbe	4 787 870 256	4 572 397 097	3 793 899 113	3 429 368 091
Egységesség, foglalkoztatás és szociális innováció	106 482 000	87 230 000	102 632 373	85 342 056
Erasmus+	3 401 740 438	3 300 756 286	2 663 016 000	2 407 661 931
Európai Szolidaritási Testület (ESC)	141 427 764	115 935 774	135 713 495	126 612 926
Kreatív Európa	406 527 982	400 244 090	306 381 560	236 541 616
Jogérvényesítés	43 627 000	37 565 825	46 392 538	45 217 015
Unió polgárok, egyenlőség, jogok és értékek	214 902 193	170 326 357	97 539 152	87 778 779
Decentralizált ügynökségek és Európai Ügynökség	246 262 181	237 773 002	220 498 295	220 498 295
Egyéb tevékenységek	8 707 925	6 750 000	8 634 400	7 238 200
Külső projektek és előkészítő intézkedések	35 303 000	52 035 405	29 200 000	50 442 173
A Biztonság elősegítése érdekében finanszírozott intézkedések és a Biztonságra ruházott különleges hatáskörök	182 889 773	163 780 358	183 891 300	162 015 100

3. táblázat: Kohézió, reziliencia és értékek felosztása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

A Kohézió, rezilienci és értékek csoportja az alapvető klasztereken felül, két csoportra tagolható. Ez a két csoport ketté tagolja a főosztályt, Gazdasági, társadalmi és területi kohézióra, valamint Rezilienciaépítés az emberekbe. A kohéziós csoporthoz tartozik az össz 56,2 milliárd eurónak a jelentősebb része, mintegy 49,74 milliárd euró, míg a maradék 6,46 milliárd euró összpontosul az utóbbi alcsoportnál. A közel ötven milliárd euró, három nagyobb európai alapnál/programnál kerül felhasználásra. Ebből 30,2 milliárd euró az Európai regionális Fejlesztési Alapnál (ERFA), 6,36 milliárd euró a Kohéziós Alapnál (CF), (ez a két alap az ötödik klaszter, a Regionális fejlesztés és kohézió részei) és 13,2 milliárd euró az Európai Szociális Alapnál (ESZA) (7. klaszter, Befektetés az emberekbe, a társadalmi kohézióba és az értékekbe). A Rezilienciaépítés az értékekbe csoport legnagyobb forrásigénye a hetedik klaszternél, a Befektetés az emberekbe, a társadalmi kohézióba és az értékekbe során jelenik meg a maga 4,79 milliárd eurós összegével. Ebből az összegből 3,4 milliárd eurót az Erasmus+ program ölel fel, mely 739 millióval, 27,7%-kal több, mint a megelőző évben. (Ezek alapján egyértelműen elmondható, hogy az Európai Unió számára kiemelten fontos az oktatási lehetőségek megteremtése az uniós polgárok számára, hiszen a teljes költségvetésének több mint 2,03%-át fordítja csupán a felsőfokú tanulmányokat folytató diákok, nemzetközi csereprogramjára!) A rezilienciaépítés mások főbb területe a hatodik klaszter, a Helyreállítás és reilienciaépítés, mely 1,51 milliárd euróval járul hozzá a különböző megelőzésekre, helyreállításokra, valamint védelmekre szolgáló alapok működéséhez.

3.4. Természeti erőforrások és környezet

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 (1)	
	(1)	(2)	(1)	(2)
	Költségvetésvillamosított előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Költségvetésvillamosított előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
3. Természeti erőforrások és környezet	56 233 443 216	56 601 766 838	58 373 814 198	56 356 143 452
Ebből a Rugalmassági Eszköz keretében				
Felaf határ	56 519 000 000		58 624 000 000	
Mozgáster	283 556 784		50 185 802	
Ebből: Piacához kapcsolódó kiadások és közvetlen kifizetések	40 368 839 305	40 393 039 132	40 367 954 000	40 333 742 883
EMGA részleges felaf határ	41 257 000 000		40 925 000 000	
A részleges mozgáster kiadásainak során figyelembe nem vett, keretéből adódó különbözet	800 000			
Nemő átcsoportosítások az EMGA és az EMVA között	- 618 800 000		- 557 000 000	
Az EMGA-kiadásokra rendelkezésre álló nettó egyenleg (az EMGA és az EMVA közötti átcsoportosításokkal korrigált részleges felaf határ)	40 639 000 000		40 367 954 000	
EMGA részleges mozgáster	270 140 695			
8. klaszter – Mezőgazdasági és tengerpolitika	54 257 880 349	56 006 922 390	56 644 038 293	55 924 594 194
Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA)	40 368 839 305	40 393 039 132	40 367 954 000	40 333 742 883
Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)	12 727 698 920	14 680 190 175	15 344 989 960	14 572 200 000
Európai Tengerügyi, Halászati és Állattenyésztési Alap (ETHAA)	971 874 000	732 413 496	760 744 000	829 378 768
Fenntartható halászati partnerségi megállapodások és regionális halászati gazdálkodási szervezetek	139 218 754	166 390 754	151 609 290	144 484 900
Decentralizált ügyműveletek	28 738 870	28 738 870	18 741 043	18 741 043

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 (1)	
	(1)	(2)	(1)	(2)
	Költségvetésvillamosított előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Költségvetésvillamosított előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
Egyéb tevékenységek				
Kiértelmezési projektek és előkészítési intézkedések	1 490 500	6 149 963	p.m.	6 047 000
9. klaszter – Környezet és éghajlat-politika	1 977 562 867	594 844 448	1 929 775 905	431 549 258
Környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE)	755 545 484	528 533 576	738 505 372	371 471 954
Igazságos Átmenet Alap	1 159 748 744	1 315 000	1 137 009 000	42 448
A működőképes állami támogatás mechanizmus keretében biztosított kifizetések-hitelzések	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Decentralizált ügyműveletek	54 147 639	54 147 639	50 761 533	50 761 533
Kiértelmezési projektek és előkészítési intézkedések	8 121 000	10 848 233	3 500 000	9 273 323

4. táblázat: Természeti erőforrások és környezet felosztása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

A természeti erőforrások és környezet főosztály elemzése kapcsán azonnal megállapítható, hogy az Unió ebben a formában a piaci szereplőket és folyamatokat igyekszik fenntarthatóbbá tenni, mert az összes ide csoportosított, több mint 56 milliárd eurónak a 17,79%-át, mintegy bő 40 milliárd eurónyi kiadás, a piachoz kapcsolódik. Míg a környezeti célokra fordított forrásösszeg, ~2,34 milliárd euróval csökkent 2021-hez képest, addig a piacihoz kapcsolódó kiadások lényegében nem változtak, ami azt jelenti számunkra, hogy az EU ezen fenntarthatósági és környezetvédelmi célkitűzéseit nem a lakossági szektoron, hanem a vállalati intézmény rendszeren keresztül kívánja elérni. A főcsoport legnagyobb összegű alcsoportja a 8. klaszter, vagyis a Mezőgazdasági és tengerpolitika. Ez a csoportosulás tartalmazza környezetünkre fordított összeg 96,48%-át, a maga 54 milliárd eurós összegével. A nyolcadik klaszter két fő kiadási formája az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) 40,37 milliárd euróval, és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) 12,73 milliárd eurós tételével. Előbbi összege teljes egészében megegyezik az egy évvel korábbival, míg az utóbbira fordított összeg, mintegy 2 milliárd euróval csekélyebb mértéket jelöl, mint 2021-ben. A

kilencedik klaszter, vagyis a Környezet és éghajlat-politika csupán 3,52%-át adja a környezetvédelmi/fenntarthatósági főcsoportnak, a maga 1,98 milliárd eurós összegével, mely megközelítőleg 50 millió euróval haladja meg a 2021-es költségvetésben azonos címen szereplő tételeket. Ez alig érezhető 2,48%-os növekedést jelent. Ebben a klaszterben csupán két jelentős méretű alapot találunk, az Igazságos Átmenet Alap, 1,16 milliárd euróval és a Környezetvédelmi és éghajlat-politikai programot (LIFE), a maga 756 millió eurós tételével. Ezek növekedési üteme 2021-hez viszonyítva nem mutat jelentős változást, a teljes klaszter 50 millió eurós növekedését, közel fele-fele arányban tartalmazzák.

3.5. Migráció és határigazgatás

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 ⁽¹⁾	
	(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
4. Migráció és határigazgatás	3 091 247 387	3 078 265 566	2 278 829 759	2 686 245 978
Ebből a Rugalmassági Eszköz keretében				
Felső határ	3 191 000 000		2 467 000 000	
Mozgástér	99 752 613		188 170 241	
10. klaszter – Migráció	1 273 116 205	1 445 427 205	1 011 065 714	1 439 158 714
Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (MMA)	1 119 455 000	1 291 766 000	873 255 000	1 301 348 000
Decentralizált ügynökségek	153 661 205	153 661 205	137 810 714	137 810 714
Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
11. klaszter – Határigazgatás	1 818 131 182	1 632 838 361	1 267 764 045	1 247 087 264
Integrált Határigazgatási Alap (IHA) – Határigazgatási és Vízügyeszköz (HAVE)	671 117 589	510 891 340	398 014 000	488 178 219
Integrált Határigazgatási Alap (IHA) – A vámellenőrzési berendezések pénzügyi támogató eszköze (CCEI)	138 190 000	136 255 561	135 480 000	32 964 000
Decentralizált ügynökségek	1 008 823 593	985 691 460	734 270 045	725 945 045

5. táblázat: Migráció és határigazgatás felosztása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

Ahogy az a 2.1-es pontban már megvizsgáltam, a Migráció és határigazgatás teljes összegét tekintve a második legcsekélyebb összegű főcsoport a 3,09 milliárd eurós összegével. A tárgyévet megelőző időszakhoz képest, csupán 0,42%-kal, vagyis megközelítőleg 13 millió euróval emelkedett az itt csoportosuló forrásigények, mely a költségvetés teljes éves növekedésétől jelentősen elmarad. A főcsoporton belül két fő irányzatot különböztetünk meg, a tizedik klaszter, a Migráció, és a tizenegyedik klaszter a Határigazgatás. A tizedik összege 1,27 milliárd eurót tartalmaz, mely 41,18%-a főcsoportnak. Ez 25,92%-kal magasabb összeg, mint az ezt megelőző 1,01 milliárd euró 2021-ből. Itt egy igazán jelentős méretű alapot találhatunk, Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (MMA) néven, mely 87,93%-ban lefedi az adott klasztert a maga 1,12 milliárd eurós összegével. Az alapnál felhasználható források összeg jelentősen, mintegy 247 millió euróval emelkedtek egy év alatt, ami 28,19%-os változást jelent.

A Határigazgatási klaszter alkotja a főcsoport 58,82%-át, 1,82 milliárd euróval. Ez 550 millió euróval, vagyis 43,41%-kal magasabb összeg, mint 2021-ben. Ezt a klasztert háromfele bonthatjuk, a Decentralizált ügynökségek 1,01 milliárd euró, az Integrált Határigazgatási Alap (IHA)- Határigazgatási és Vízügyi (HAVE) 671 millió euró, míg a Integrált Határigazgatási Alap (IHA)- A vámellenőrzési berendezések pénzügyi támogató eszköze (CCEi) 138 millió euró forrásban részesül. Az előbbi két alcsoportra fordított összeg jelentősen emelkedett az előző évhez viszonyítva, míg az utóbbi stagnált ezen időszak alatt. A Migráció és Határigazgatás főcsoportjának elemzése után azt mondhatjuk el, hogy az Unió láthatóan nagyobb hangsúlyt fektet ezekre a céljaira 2022-ben, mint előtte. Ezen folyamatok tovább tagolása során megállapítható, hogy a határigazgatási teendőkre fordított összeget emelte meg a legjelentősebb mértékben, mely összhangban van az elmúlt évek nemzetközi folyamataival/eseményeivel/tendenciáival!

3.6. Biztonság és védelem

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 ⁽¹⁾	
	(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
5. Biztonság és védelem	1 785 291 945	1 237 861 185	1 709 261 441	670 628 243
<i>Ebből a Rugalmassági Eszköz keretében</i>				
<i>Felső határ</i>	1 868 000 000		1 805 000 000	
<i>Mozgástér</i>	82 708 055		82 708 055	
12. klaszter – Biztonság	607 847 431	583 247 185	536 501 243	527 390 243
<i>Belső Biztonsági Alap</i>	227 092 000	240 730 000	175 643 000	180 582 000
<i>Nukleáris létesítmények leszerelése (Litvánia)</i>	98 900 000	40 000 000	72 500 000	50 000 000
<i>Nukleáris biztonság és nukleáris létesítmények leszerelése (Bulgáriára és Szlovákiára vonatkozóan is)</i>	43 938 672	65 310 000	69 205 000	78 355 000
<i>Decentralizált ügynökségek</i>	215 942 185	215 942 185	197 614 243	197 614 243
<i>Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések</i>	p.m.	400 000	p.m.	p.m.
<i>A Bizottság előjogainak keretében finanszírozott intézkedések és a Bizottságra ruházott különleges hatáskörök</i>	21 974 574	20 865 000	21 539 000	20 839 000
13. klaszter – Védelem	1 177 444 514	654 614 000	1 172 760 198	143 238 000
<i>Európai Védelmi Alap (kutatás)</i>	318 346 621	177 508 000	283 262 000	13 112 000
<i>Európai Védelmi Alap (nem kutatás)</i>	627 354 000	378 930 000	662 436 000	108 962 000
<i>Katonai mobilitás</i>	231 743 893	98 176 000	227 062 198	16 664 000
<i>Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések</i>	p.m.	p.m.	p.m.	4 500 000

6. táblázat: Biztonság és védelem felosztása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

A 2.1-es pontban leírtak alapján, már egyértelműen tudjuk, hogy a legkisebb összegű főcsoportot a hétből, Biztonság és védelemnek nevezik. A ráfordítható összeg felső határát 63 millió euróval emelte az unió 2021-hez képest, ami 3,49%-os emelkedést jelent, és így éri el az 1,868 milliárd eurós összeget a tárgyévben. A növekvő tendencia megkérdőjelezhetetlen, és azt is megállapíthatjuk, hogy a növekedési ütem meghaladja az Európai Unió teljes költségvetésének bővülési ütemét, vagyis az adott terület kiemelt prioritásként szerepel az EU 2022-es költségvetésében. A felosztást tekintve nem sokkal

tér el az előző főcsoportok szisztémáitól ez sem, itt is két fő klaszterre osztható fel az összegző sor. A tizenkettedik, vagyis a Biztonság klasztere ölel fel bő 600 millió eurót a főcsoportból, mely 13,30%-kal, megközelítőleg 80 millió euróval haladja meg az előző éves értéket. A klaszteren belül két nagyobb léptékű alcsoportot különböztetünk meg. A Belső Biztonsági Alapnál összpontosuló 227 millió euró a legmagasabb összeg a területen belül, mely 29,29%-kal magasabb összeg, mint a megelőző évi kifizetési előirányzatok. Ez ráfordítás mértékét nézve, ~52 millió eurós növekedést jelent. A másik jelentős alcsoport a Decentralizált Ügynökségek költségvetési során jelenik meg, a maga 216 millió eurós tételével. Itt év per év alapon egy 9,27%-os növekedés figyelhető meg, mely ~18,5 millió eurós emelkedést eredményezett az ügynökségek számára. A fennmaradó összegek a csekélyebb alcsoportoknál találhatók. Itt jelenik meg például a Litvániai nukleáris létesítmények leszerelésére szánt 99 millió euró, a nukleáris biztonsági kiadások Bulgáriai és Szlovákiai vonatkozásban 44 millió euróval, valamint A Bizottság előjogainak keretében finanszírozott intézkedések és a Bizottságra ruházott különleges hatáskörök címen további 22 millió euró.

A főcsoport második klasztere a tizenhármas számú Védelem. Az 1,18 milliárd euróval, itt csoportosul a főcsoport 65,95%-a. Az előző évhez viszonyítva nem figyelhető meg jelentős változás, csupán ~5 millió eurós növekedés látható, mely százalékos mértékben mindösszesen 0,4%-os mozgást jelent. A Európai Védelmi Alap kutatási és nem kutatási csoportján kívül a Katonai Mobilitásra fordított összegeket tartalmazza ez a klaszter. A Katonai Mobilitásra fordított összeg szinte teljes egészében megegyezik a 2021-es értékkel, míg a kutatási célra szánt pénzek nagyjából pont annyival emelkedtek amennyivel a nem kutatási célra fordított összeg csökkent, vagyis az Európai Védelmi Alapra szánt összeg is megegyezik az előző éves adatokkal.

Összegezve azt állapíthatjuk meg, hogy a főcsoport növekedését a Biztonság klaszterénél végbement prioritási szempontok erősödése váltotta ki, melynek legjelentősebb mértékű emelkedése a Belső Biztonság alapnál észlelhető, addig a Védelmi kiadásokra fordított összeg stagnálást mutat az előző éves költségvetési adataihoz mérten.

3.7. Szomszédság és világ

	Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 ⁽¹⁾	
	(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
6. Szomszédság és a világ	17 170 442 918	12 916 051 937	16 697 000 000	11 261 039 356
Ebből a Rugalmassági Eszköz keretében	368 442 918		450 000 000	
Felső határ	16 802 000 000		16 247 000 000	
Mozgástér				
14. klaszter – Külső tevékenység	15 158 937 445	10 544 347 150	14 795 561 527	9 378 643 283
Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz – Globális Európa	12 716 647 047	7 891 721 595	12 521 293 148	6 964 340 809
A Nemzetközi Nukleáris Biztonsági Együttműködést Támogató Európai Eszköz (ENBE)	38 580 000	32 639 508	37 620 000	32 504 800
Humanitárius segítségnyújtás (HUMA)	1 806 059 463	2 091 645 990	1 652 643 796	1 900 102 550
Közös kül- és biztonságpolitika (KKBP)	361 745 935	333 591 505	351 927 000	328 668 070
Tengerentúli országok és területek (TOT-ok)	68 964 000	52 446 596	67 000 000	33 427 718
Egyéb tevékenységek	72 171 135	47 171 135	72 054 069	41 605 027
Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések	p.m.	p.m.	0	0
A Bizottság előjogainak keretében finanszírozott intézkedések és a Bizottságra ruházott különleges hatáskörök	94 769 865	95 130 821	93 023 514	77 994 309
15. klaszter – Előcsatlakozási támogatás	2 011 505 473	2 371 704 787	1 901 438 473	1 882 396 073
Előcsatlakozási támogatás (IPA III)	2 011 505 473	2 371 704 787	1 901 438 473	1 882 396 073
Kísérleti projektek és előkészítő intézkedések	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

7. táblázat: Szomszédság és világ felosztása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

A hatodik főcsoport, amit részletesen megvizsgálunk, az a Szomszédság és világ csoportosítása lesz, melynek összege meghaladja a 17 milliárd eurót. Az eddigiekben tapasztalt két klaszterre való felosztást fedezhetjük fel jelen esetben is, igaz itt jelentős mértékű eltérés tapasztalható a két klaszterre fordított összeg tekintetében. A tizennegyedik klaszter, a Külső tevékenységek csoportja, oly hatalmas méretű, hogy több főcsoport összesített értékét is meghaladja. Az itt összpontosuló források összege meghaladja a 15 milliárd eurót, mely a teljes főcsoport 88,29%-át teszi ki. Év per év

alapon vizsgált változást tekintve, bő 364 millió euróval, vagyis 2,46%-kal bővült, mely növekedési ütem azonos, mint a teljes költségvetés összegét jellemző tendencia. Az adott klaszter legnagyobb tétele, Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz- Globális Európa néven szerepel, és mintegy 12,7 milliárd eurót ölel fel. Ez a csoportosulás ~195 millió euróval kap több forrást 2022-ben, mint az ezt megelőző költségvetési évben. A Humanitárius segítségnyújtás (HUMA) programja számára elkülönített összeg a tárgy évi költségvetésben 1,81 milliárd euró, mely 9,28%-kal magasabb összeg (+153 millió euró), mint 2021-ben! Ezeken felül, kisebb összegekkel, de itt szerepel a Közös kül- és biztonságpolitika (KKBP), Tengerentúli országok és területek (TOT-ok), A Nemzetközi Nukleáris Bizottsági Együttműködést Támogató Európai Eszköz (ENBE), a Bizottsági előjogok és különleges hatáskörök, valamint az egyéb tevékenységi körök.

A tizenötödik klaszter, az Előcsatlakozási támogatás, csupán egy alcsoportot, az Előcsatlakozási támogatás (IPA III) alapját tartalmazza. Az itt felhasználható források összege 2022-ben 2,01 milliárd euró, mely 110 millió euróval (+5,79%) haladja meg az előző évi költségvetésben elfogadottakat. Összefoglalva a hatodik főcsoportot, a növekedési üteme év per év alapon megegyezik a teljes költségvetési összeg bővülési tendenciájával, és egy kiemelkedően nagy összegű alapot tartalmaz Globális Európa néven, mely a teljes főcsoportra szánt forrás 74%-át foglalja magában!

3.8. Európai közigazgatás

	Költségvetés		Költségvetés			Költségvetés		Költségvetés	
	2022		2021 (1)			2022		2021 (1)	
	(1)		(2)			(1)		(2)	
	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok		Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok	Kötelezettségvállalási előirányzatok	Kifizetési előirányzatok
7. Európai közigazgatás	10 620 124 324	10 620 224 324	10 442 813 002	10 444 088 091	Az intézmények igazgatási kiadásai	8 287 945 711	8 288 045 711	8 030 324 720	8 031 599 809
Ebből a Rugalmassági Eszköz keretében	0		0		Európai Parlament	2 112 164 198	2 112 164 198	2 062 870 135	2 062 870 135
Felső határ	11 058 000 000		10 635 000 000		Európai Tanács és Tanács	611 473 556	611 473 556	594 386 954	594 386 954
Mozgásár	437 875 676		192 186 998		Bizottság	3 868 129 450	3 868 229 450	3 724 183 236	3 725 458 325
ebből: Az intézmények igazgatási kiadásai	8 287 945 711	8 288 045 711	8 030 324 720	8 031 599 809	Az Európai Unió Bizottsága	464 774 000	464 774 000	444 003 000	444 003 000
Részleges felső határ	8 528 000 000		8 216 000 000		Európai Számvevőszék	162 141 175	162 141 175	153 721 727	153 721 727
Részleges mozgásár	240 054 289		185 675 280		Európai Gazdasági és Szociális Bizottság	150 871 643	150 871 643	145 024 938	145 024 938
Nyugdíjak	2 124 614 000	2 124 614 000	2 214 957 000	2 214 957 000	Régiók Európai Bizottsága	108 376 858	108 376 858	106 740 880	106 740 880
Személyzeti nyugdíjak	2 085 785 000	2 085 785 000	2 178 642 000	2 178 642 000	Európai ombudsman	12 097 411	12 097 411	12 322 753	12 322 753
Volt tagok nyugdíja – Intézmények	38 829 000	38 829 000	36 315 000	36 315 000	Európai adatvédelmi biztos	20 202 000	20 202 000	19 463 193	19 463 193
Európai iskolák	207 564 613	207 564 613	197 531 282	197 531 282	Európai Külgügyi Szolgálat	777 715 420	777 715 420	767 607 904	767 607 904
Európai Parlament	740 000	740 000	651 000	651 000					
Bizottság	206 622 116	206 622 116	196 637 399	196 637 399					
Az Európai Unió Bizottsága	46 000	46 000	46 000	46 000					
Európai ombudsman	124 697	124 697	179 083	179 083					
Európai Külgügyi Szolgálat	31 800	31 800	17 800	17 800					

8. táblázat: Európai közigazgatása felosztása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

Ahogy azt már az előző fejezetekben feltártam, az Európai közigazgatás jelentős forrásigénnyel van jelen az Unió költségvetés kiadási oldalán. A táblázatnak köszönhetően, egyértelműen megállapítható, hogy a korábbi főcsoportok felépítéséhez viszonyítva, egészen másfajta tagolást láthatunk. Jelen esetben nem két fő klaszterre van bontva a főcsoport, hanem három különböző kiadási formát különböztet meg az EU, a közigazgatásának működtetése szempontjából.

Az első ilyen összesítő sor, az Unió intézményeiben dolgozó munkavállalók (és volt munkavállalók) nyugdíjait rendezi össze. A 2022-re tervezet, ezen a címszóval történő kifizetéseket, 2,12 milliárd euróban határozták meg, mely 90 millió euróval elmarad a 2021-es adatokhoz képest.

A következő csoportosítás az Európai iskolákra fordított összegeket csoportosítja, mely 207,6 millió eurós tételével, jelentősen elmarad a többi alcsoport méretétől. Ennek esetében, év per év alapon vizsgálva a változását, 5,59%-os növekedés (+10 millió euró) állapítható meg. Érdekes megvizsgálnunk azt is, hogy ha tovább tagoljuk az Európai iskolákra fordított összeget, akkor azt láthatjuk, hogy a 99,55%-ban az Európai Bizottság felelős ezeknek az oktatási intézményeknek a fenntartásáról!

A harmadik és egyben legnagyobb összegű kiadási sor az Európai közigazgatáson belül, az maga az EU-s intézmények, napi működésére fordított összeg. A vizsgált időszakban itt összpontosul a főcsoport 78%-a, a 8,29 milliárd eurós tételével, mely ~257,5 millió euróval (+3,21%) magasabb összeg, mint az ezt megelőző költségvetési évben. Jól látható, hogy az Unió tíz különböző szervezetet/intézményt foglal magában, melyeknek üzemeltetésére óriási összegeket kell fordítaniuk. Ebből a Bizottság működésére fordított 3,87 milliárd euró a legjelentősebb, majd kevéssel lemaradva, 2,11 milliárd eurós tételével az Európai parlament következik. Ez a két intézmény együttesen kapja az intézmények működtetésére fordított összeg 71,16%-át, vagyis több mint 5,98 milliárd eurót. Ezeken felül, továbbá jelentős tételű az Európai külügyi szolgálat (778 millió euró), az Európai Tanács és a Tanács (611 millió euró), valamint az Európai Unió Bírósága (465 millió euró). Viszont a további öt szervezet működtetésére fordított összeg csupán ~455 millió eurós kiadást jelent az Európai Unió számára.

3.9. A költségvetés bevételi oldalának összetétele

Bevétel	2022. évi költségvetés	2021. évi költségvetés ^(*)	Változás (%)
Egyéb bevételek (3–6. cím)	12 902 615 447	9 249 005 264	+ 39,50
Az előző pénzügyi évről rendelkezésre álló többlet (2 0. alcím, 2 0 0. jogcímcsoport)	p.m.	1 768 617 610	—
Egyenlegek és kiigazítások (2 1., 2 2., 2 3. és 2 4. alcím)	p.m.	p.m.	—
Összes bevétel (2–6. cím)	12 902 615 447	11 017 622 874	+ 17,11
A vámok és cukorilletékek nettó összege (1 1. és 1 2. alcím)	17 912 606 159	17 348 140 020	+ 3,25
Egységes kulcsú, heaalapú saját forrás (1. és 2. táblázat, 1 3. alcím)	19 071 387 750	17 940 791 850	+ 6,30
Műanyag csomagolási hulladékon alapuló saját forrás (3. táblázat, 1 7. alcím)	5 997 306 880	5 846 664 880	+ 2,58
A kiegészítő forrásokból finanszírozandó, fennmaradó összegek (GNI-alapú saját forrás, 4. táblázat, 1 4. alcím)	114 719 398 923	115 857 763 230	– 0,98
Az (EU, Euratom) 2020/2053 határozat 2. cikkében felsorolt saját források által fedezendő előirányzatok ^(*) , ^(*)	157 700 699 712	156 993 359 980	+ 0,45
Összes bevétel ^(*)	170 603 315 159	168 010 982 854	+ 1,54

9. táblázat: Az Unió bevételi forrásainak megoszlása.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

A fentebb látható összefoglaló táblázatban azt láthatjuk, hogy az Európai Unió milyen bevételi forrásokkal kalkulál, melyből finanszírozni tudja a kiadási oldal ráfordításait a

2022-es év tekintetében. Alapvetően a bevételi oldal legnagyobb részét a saját források alkotják, és ezen felül egy kisebb mértékű hozzájárulás formájában az egyéb bevételek szoktak megjelenni. Az egyéb bevételek tekintetében egyértelműen megállapítható, hogy jelentős mértékű, 39,5%-os emelkedés történt egy távlatában. Ezen a címszóval befolyó összeg 2022-ben 12,9 milliárd euró, mely több mint 3,6 milliárd eurós többletet jelent a megelőző éves költségvetéshez viszonyítva. Itt, az egyéb bevételek soron kerül kimutatásra minden olyan bevétel összeg, melyek nem képezik szoros és állandó részét az EU-s költségvetésnek, mint például a késedelmi kamatok, bírságok, valamint a nem EU tagállamok által biztosított források egyes Uniós programok, vagy alapok számára. A nem saját források között megjelenő tételek közül még fontos megemlíteni az előző pénzügyi évről rendelkezésre álló többletet. Egyértelműen kiderül számunkra, hogy míg a 2020-as évben keletkezett fennmaradó összeg, egészen pontosan 1,77 milliárd euró, melynek felhasználását áttolták 2021-re, addig a tárgyévet megelőző költségvetési évben nem keletkezett többlet, így nem jutott „extra” forráshoz a 2022-es költségvetés. A saját források felosztása már meglehetősen komplikáltabb, mint az egyéb bevételeké. Ebben a forrásszerkezetben már négy különböző alcsoportot is megkülönböztetünk, melyeknek az összesített értéke alkotja a 157,7 milliárd eurós saját források összegét, mely csupán 0,45%-kal (+700 millió euró) emelkedett a 2021-es értékhez viszonyítva. A Vámok és cukorilletékekből származó bevételeket 17,9 milliárd euróra becsülték, mely 3,25%-kal (~+560 millió euró) haladja meg az előző éves adatokat. Az egységes kulcsú (HÉA alapú) jogcímen befolyó összegek tekintetében észlelhető a legnagyobb éves változás. Az itt befolyó összeg már eléri a 19,1 milliárd eurót, mely 1,15 milliárd eurós, vagyis 6,30%-os növekedést jelent a költségvetés számára. A műanyag csomagolási hulladékok mennyiségének mértékén számított hozzájárulások összegében is pozitív változás állapítható meg, melynek köszönhetően az itt befolyó összeg már eléri az 5,99 milliárd eurós (+2,58%) mértéket. Végezetül a legjelentősebb mértékű saját forrás bevétel a GNI, vagyis a tagországok gazdasági teljesítményén alapul. Az itt keletkező források teszik ki a saját források 72,74%-át, és a teljes költségvetés 67,24%-át. A GNI alapján kalkulált források tekintetében, minden eddig áttekintet forrásszerkezettől eltérően, éves alapon csökkenés állapítható meg, mely a tagországok gyengébb gazdasági teljesítményére vezethető vissza, amit elsősorban a pandémia időszaka váltott ki világszerte.

Összegezve a forrásszerkezetet, egy enyhe, 1,54%-os (2,53 milliárd euró) növekedés figyelhető meg a teljes bevételi (170,6 milliárd euró) összeg tekintetében. Az egyes alcsoportok részesedési arányaiban jelentős változás nem tapasztalható a megelőző évhez képest, továbbra is a GNI alapú források adják a legnagyobb hozzájárulást (67,14%), majd a HÉA-alapú (11,18%), tradicionális saját források (vámok és cukorilletékek, 10,50%), egyéb bevételek (7,56%), és a műanyag csomagolási hulladékok után fizetett kötelezettségek (3,52%) követik.

3.10. A saját forrású bevételek, a tagországok alapján

Tagállam	Tradicionális saját források (TOR)				Héa- és GNI-alapú saját források						Saját források összesen ⁽⁷⁾
	Nettó cukorilletékek (7,5 %)	Nettó vámok (7,5 %)	Összes nettó tradicionális saját forrás (7,5 %)	Beszédési költségek (a bruttó TOR 25 %-a) (p.m.)	Héa-alapú saját forrás	Műanyag csomagolási hulladékok alapuló saját forrás	GNI-alapú saját forrás	Csökkentés egyes tagállamok javára	Összes nemzeti hozzájárulás	Részesedés az összes nemzeti hozzájárulásból (%)	
	(1)	(2)	(3) = (1) + (2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9) = (5) + (6) + (7) + (8)	(10)	(11) = (3) + (9)
Belgium	p.m.	2 001 747 222	2 001 747 222	667 249 074	629 433 600	153 397 520	3 900 479 625	265 932 559	4 949 243 304	3,54	6 950 990 526
Bulgária	p.m.	91 885 388	91 885 388	30 628 463	99 240 600	24 248 560	522 024 852	35 591 368	681 105 380	0,49	772 990 768
Csehország	p.m.	255 934 290	255 934 290	85 311 430	296 305 800	55 440 720	1 799 697 621	122 702 396	2 274 146 537	1,63	2 530 080 827
Dánia	p.m.	354 268 324	354 268 324	118 089 441	392 076 600	124 480 880	2 702 594 450	-203 573 346	3 015 578 584	2,16	3 369 846 908
Németország	p.m.	3 944 491 534	3 944 491 534	1 314 830 514	4 738 576 800	1 391 844 800	29 052 346 985	-1 795 729 257	33 387 039 328	23,88	37 331 530 862
Észtország	p.m.	34 873 068	34 873 068	11 624 356	43 995 600	22 934 000	232 021 158	15 819 075	314 769 833	0,23	349 642 901
Írország	p.m.	246 704 687	246 704 687	82 234 896	309 899 400	149 574 400	2 411 583 490	164 420 438	3 035 477 728	2,17	3 282 182 415
Görögország	p.m.	214 494 210	214 494 210	71 498 070	245 063 700	51 102 400	1 418 939 019	96 742 483	1 811 847 602	1,30	2 026 341 812
Spanyolország	p.m.	1 367 627 520	1 367 627 520	455 875 840	1 764 734 700	520 673 040	10 055 713 239	685 593 007	13 026 713 986	9,32	14 394 341 506
Franciaország	p.m.	1 765 344 559	1 765 344 559	588 448 186	3 584 511 300	1 257 988 960	20 020 976 219	1 365 019 165	26 228 495 644	18,76	27 993 840 203
Horvátország	p.m.	39 114 252	39 114 252	13 038 084	85 615 350	18 411 600	440 211 160	30 013 355	574 251 465	0,41	613 365 717
Olaszország	p.m.	1 698 277 237	1 698 277 237	566 092 412	2 168 027 100	760 665 120	14 305 662 229	975 352 196	18 209 706 645	13,03	19 907 983 882
Ciprus	p.m.	25 821 078	25 821 078	8 607 026	33 540 900	3 638 240	172 458 309	11 758 113	221 395 562	0,16	247 216 640
Lettország	p.m.	40 324 555	40 324 555	13 441 518	44 239 200	15 279 600	253 754 486	17 300 842	330 574 128	0,24	370 898 683
Litvánia	p.m.	108 064 596	108 064 596	36 021 532	65 678 400	11 711 760	406 598 888	27 721 689	511 710 737	0,37	619 775 333
Luxemburg	p.m.	20 409 046	20 409 046	6 803 015	69 588 300	13 957 280	357 804 369	24 394 905	465 744 854	0,33	486 153 900
Magyarország	p.m.	188 475 777	188 475 777	62 825 259	187 056 900	152 963 680	1 190 575 176	81 172 762	1 611 768 518	1,15	1 800 244 295
Málta	p.m.	13 613 942	13 613 942	4 537 981	20 262 450	7 521 620	104 184 082	7 103 213	139 071 365	0,10	152 685 307
Hollandia	p.m.	3 251 654 467	3 251 654 467	1 083 884 822	1 115 024 700	213 286 560	6 751 202 224	-1 515 915 119	6 563 598 365	4,70	9 815 252 832

10. táblázat: A költségvetés saját forrású bevételei tagországok szerint. 1. rész.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

Tagállam	Tradicionális saját források (TOR)				Héa- és GNI-alapú saját források						Saját források összesen (7)
	Netó cukorilletékek (75 %)	Netó vízmok (75 %)	Összes nettó tradicionális saját forrás (75 %)	Berzsedési költségek (a bruttó TOR 25 %-a) (p.m.)	Héa-alapú saját forrás	Műanyag csomagolási hulladékokon alapuló saját forrás	GNI-alapú saját forrás	Csökkentés egyes tagállamok javára	Összes nemzeti hozzájárulás	Részesedés az összes nemzeti hozzájárulásból (%)	
Ausztria	p.m.	215 617 780	215 617 780	71 872 593	566 339 700	152 734 240	3 193 504 370	- 363 506 385	3 549 071 925	2,54	3 764 689 705
Lengyelország	p.m.	865 916 301	865 916 301	288 638 767	834 646 500	381 043 200	4 336 640 900	295 669 795	5 848 000 395	4,18	6 713 916 696
Portugália	p.m.	169 359 204	169 359 204	56 453 068	335 186 850	169 723 920	1 723 440 855	117 503 251	2 345 854 876	1,68	2 515 214 080
Románia	p.m.	190 404 765	190 404 765	63 468 255	248 393 700	122 743 840	1 894 871 846	129 191 322	2 395 200 708	1,71	2 585 605 473
Szlovénia	p.m.	84 338 200	84 338 200	28 112 733	70 851 600	11 074 460	392 019 765	26 727 692	500 673 517	0,36	585 011 717
Szlovákia	p.m.	80 748 358	80 748 358	26 916 119	117 485 100	35 967 440	786 253 817	53 606 354	993 312 711	0,71	1 074 061 069
Finnország	p.m.	144 038 109	144 038 109	48 012 703	294 270 300	69 089 920	2 012 896 955	137 238 209	2 513 495 384	1,80	2 657 533 493
Svédország	p.m.	499 057 690	499 057 690	166 352 563	711 342 600	105 809 120	4 280 942 834	- 807 850 082	4 290 244 472	3,07	4 789 302 162
Összesen	p.m.	17 912 606 159	17 912 606 159	5 970 868 720	19 071 387 750	5 997 306 880	114 719 398 923	0	139 788 093 553	100,00	157 700 699 712

(1) p.m. (saját források + egyéb bevételek = összes bevétel = összes kiadás): (157 700 699 712 + 12 902 615 447 = 170 603 315 159 = 170 603 315 159).

(2) Összes saját forrás a GNI százalékában: (157 700 699 712) / (14 874 288 200 000) = 1,06 %; a saját források felső határa a GNI százalékaként: 1,40 %.

11. táblázat: A költségvetés saját forrású bevételei tagországok szerint. 2. rész.

Forrás: Az Európai Unió 2022. évi pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének végleges elfogadása (EU, Euratom) 2022/182

A fenti összesítő táblázatok azt foglalják össze, hogy a tagországoknak, forrásszerkezet alapján, milyen befizetési kötelezettségük keletkezik az adott költségvetési periódusban (2022). Az összefoglaló táblát áttekintve, könnyen felismerhető, hogy melyek a legnagyobb és legcsekélyebb befizető tagállamok, miközben az eltérés jelentős mértékű. A vizsgálatot érdemes úgy kezdeni, hogy számolunk egy átlagot a befizetéseket tekintve, hogy több viszonyítási pont is a rendelkezésünkre álljon. A huszonhét tagállam által fizetett 157,7 milliárd euró átlaga, 5,841 milliárd euró befizetési kötelezettséget jelent minden egyes tagállam számára.

A 2022-es évben, mint ahogyan a korábbiakban is, messze megelőzve a többi tagországot, Németország rendelkezik a legnagyobb befizetési kötelezettséggel az Unió költségvetés számára, a 37,332 milliárd eurós tételével. Ez az összeg 6,39 szerese, az előbb számolt átlagnak, valamint 23,88%-ban fedezi a teljes EU-s költségvetés saját forrású bevételeit, vagyis ők, mint egyetlen ország adják a bevételeknek a közel negyedét, az átlagos 1/27 arány helyett. Amennyiben csak a GNI alapú befizetésüket nézzünk (29 milliárd euró), azzal is megelőzik az összes többi tagállam teljes befizetési kötelezettségét. Ez az összeg is közel ötször nagyobb az átlagnál, és egymaga biztosítja a teljes saját források 18,42%-át. Hogy, még érezhetőbbé tegyem Németország kiemelkedő pozícióját a befizetési oldalon, nézzük meg, hogy 9,6 milliárd euróval előzik meg a második Franciaországot, akik további 8 milliárd euróval előzik meg a harmadik legnagyobb hozzájáruló

Olaszországot, vagyis 87,5%-kal fizetnek többet, mint a harmadik legjelentősebb hozzájárulási kötelezettséggel rendelkező tagállam.

Ahogy már említettem, Franciaország a második legnagyobb befizetője az EU-s költségvetésnek, akik 27,993 milliárd eurót fordítanak az Unió költségvetésére. Ez az összeg lefedi a saját forrású bevételek kicsivel több, mint 17,75%-át, és 4,79-szer fedi le a 27 tagállam átlagát. Olaszország hozzájárulása 2022-ben, mintegy 19,908 milliárd eurót ölel fel, mely közel négyszerese az átlagnak, és képes fedezni a költségvetés 12,62%-át.

Az említett három legnagyobb hozzájáruló ország (Németország, Franciaország, Olaszország) befizetései elérik a 85,233 milliárd eurót, mely a saját források 54,05%-át jelenti, vagyis a három legnagyobb befizetési kötelezettséggel rendelkező tagállam, több forrást biztosít az Európai Unió számára, mint a többi 24 összesen! Ez az összeg képes fedezni a hét fő kiadási osztály költségei közül ötöt (az öt legkisebbet), egy azon időszakban.

A legcsekélyebb méretű befizetési kötelezettséggel rendelkező tagországok listája sem tartalmaz meglepetéseket, hiszen ezek földrajzi mérete, gazdasága és lakossága is jelentősen elmarad az EU átlaghoz képest. A legkisebb hozzájárulást Málta tudhatja magáénak, akik csupán 152,7 millió euróval járulnak hozzá a források biztosításához. Ez az összeg nagyságrendileg 0,1%-ot képes fedezni a kifizetésekből, és az átlagtól is több mint 5 milliárd euróval marad el. A második legkisebb kötelezettség birtokosa szintén egy szigetország Ciprus személyében, akik nem sokkal maradnak el a negatív csúcstól, a 247,2 millió eurós tételükkel. Ez az összeg is több, mint 5 milliárd euróval marad el az átlagtól, és nem túl sok kifizetési prioritás fedezésére alkalmas, hiszen a költségvetés kiadásainak csupán 0,15%-ra képes forrást biztosítani.

A negatív top három utolsó tagja, számomra kicsit meglepő, bár érthető módon, nem más, mint Észtország. Az Ő hozzájárulásuk már eléri a 349,6 millió eurót, ami még mindig nem egy jelentős tétel a költségvetés egészét tekintve (0,23%), de már közel 200 millió euróval magasabb az összeg, mint Málta esetében. Ez az összeg, már egymagában elégséges például az Európai Védelmi Alap kutatási célú költségeinek fedezésére, vagy akár más alapok és programok finanszírozására.

Az ábra segítségével könnyedén információt kaphatunk Magyarország befizetési kötelezettségeiről is. 2022-ben 1,800 milliárd eurós kötelezettség szerepel Magyarország viszonylatában, mely az Unió költségvetés 1,06%-át biztosítja. Igaz, hogy ez az összeg megközelítőleg 4 milliárd euróval marad ez az Unió átlagtól, de a szomszédos országokhoz viszonyítva, közel azonos, sőt a legtöbbhez képest befizetési többlettel rendelkezünk. Szomszédjaink közül csupán Ausztria (3,765 milliárd euró) és Románia (2,586 millió euró) rendelkezik nagyobb befizetési kötelezettséggel, míg megelőzzük Szlovákiát (1,074 milliárd euró), Horvátországot (613 millió euró) és Szlovéniát (585 millió euró) is. Hazánk befizetése leginkább Görögországgal tehető egy szintre, hiszen Ők rendelkeznek 2,026 milliárdos finanszírozási kötelezettséggel. Ezek alapján nem kell szégyenkezni egyetlen Magyar állampolgárnak sem, hiszen igaz, hogy Európa legstabilabb gazdaságitól jelentősen el vagyunk maradva, de a közvetlen régióinkat és az Unió tendenciát tekintve is az erős középmezőnybe tartozunk, egyáltalán nem maradunk el a térségünk többi tagjához viszonyítva, és tisztességgel kivesszük részünket az Európai Unió költségvetésének finanszírozásából!

4. A NEXTGENERATIONEU (NGEU) HELYREÁLLÍTÁSI TERV

Napjainkban felgyorsultak az események, és számos olyan külső hatás ér bennünket, melyeket egy évtizeddel ezelőtt elképzelni sem tudtunk volna (pl.: Covid19 világjárvány és Ukrán-Orosz konfliktus). Ezekre a történésekre és folyamatokra, mielőbbi és hatásos megoldást kell találni, hogy a társadalmunk biztonsága, bizalma és jóléte töretlen maradjon. Éppen ezért, a harmadik fejezet témájának egy aktuális, különleges és egyedi jellegekkel bíró program feltárását választottam. A NextGenerationEU helyreállítási terve is a fent említett célokat szolgálja, és egy korábban nem látott világjárvány következményeinek az enyhítésére jött létre. A fejezet során szeretném bemutatni, hogy a program hogyan épül fel, milyen egyedi belső folyamatai vannak, mik a főbb alkotóelemei, és hogy ezek hogyan illeszkednek bele az Európai Unió hosszútávú költségvetési ciklusába.

4.1. A NextGenerationEU program bemutatása

A Covid19 világjárvány következtében, szinte teljes egészében leállt az Európai Unió és tagállamainak a gazdasága, mely megtörte az évek óta konzisztensen gazdasági növekedési trendet, és hosszú idő után először nem pozitív képet mutatott az EU gazdasága. Erre a trendfordulóra se maga az Unió, se a tagállamok nem voltak felkészülve, ezért hatalmas bizonytalanság alakult ki Európa (és világ) szerte. A járvány sikeres megfékezése után, melyben szintén nagy szerepet, és hatalmas gazdasági terhet vállalt az Unió, azonnal egy olyan program kialakításán kezdtek el dolgozni, mely segítségével helyreállíthatók a pandémia időszakában keletkezett károk, valamint továbbra is elérhetőek legyenek az Európai Unió hosszútávú gazdasági tervei.

Az Európai Bizottság 2020. május 27-én nyújtotta be az európai helyreállítási tervet, melyt a döntéshozók, július 21-én el is fogadtak. Ez az átfogó helyreállítási csomag 1,8 milliárd euró (2018-as árakon számolva) forrást tartalmaz, melyből 750 milliárd euró a NGEU programhoz tartozik.

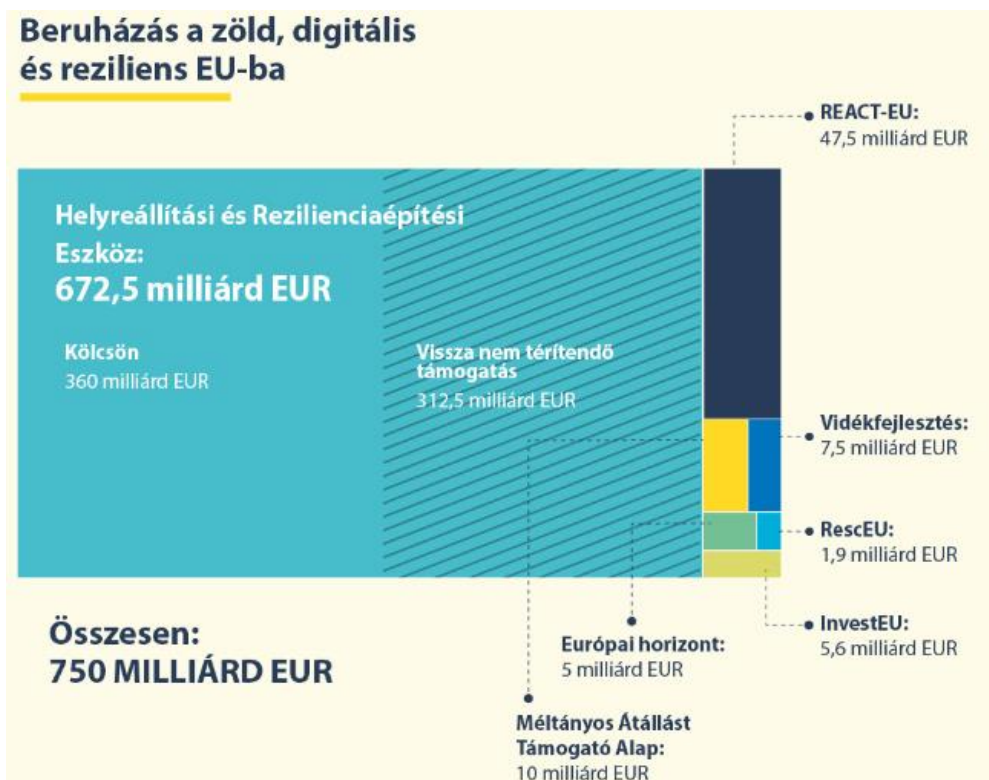
A program finanszírozása kivételesen nem az Uniós költségvetés terhére történik, hanem az Európai Bizottság egy ideiglenes és kivételes felhatalmazás birtokában, külső forrás bevonásával teremti elő a forrást a program számára. A kivételes engedély értelmében,

felhatalmazást kaptak arra, hogy hitelt vegyenek fel a tőkepiacon a finanszírozás céljából. A befolyó forrásokat kizárólag a világjárvány gazdasági következményeinek a helyreállítására használhatják fel, míg a visszafizetésnek 2058. december 31-ig kell megtörténnie.

A program teljes forrásösszegéből (750 milliárd euró), 360 milliárd euró kölcsön formájában kerül folyósításra, míg a maradék 390 milliárd euró, vissza nem térítendő támogatás keretében kerül szétosztásra a tagországok között.

A NGEU helyreállítási alap keretében, hét fő programpontot különböztetünk meg, amelyek az alábbiak:

- Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz: 672,5 milliárd euró
- REACT-EU: 47,5 milliárd euró
- Horizont Európa: 5 milliárd euró
- InvestEU program: 5,6 milliárd euró
- Vidékfejlesztés: 7,5 milliárd euró
- Igazságos Átmenet Alap: 10 milliárd euró
- RescEU program: 1,9 milliárd euró

2. ábra: A NextGenerationEU program felépítése

Forrás: consilium.europa.eu/hu/infographics

(A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a ReactEU program megalkotása és működtetése teljes egészében a NGEU programhoz kapcsolódik, míg a további öt programpont alávetően a hosszútávú pénzügyi kerethez kapcsolódik, és a NGEU helyreállítási terv, csak kiegészítő forrást biztosít ezek számára.)

A NGEU program teljes forrásszerkezetének közel 90%-át a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz tartalmazza, melynek elfogadása 2021. február 11-én történt. Az itt csoportosuló források (672,5 milliárd euró) közül 360 milliárd euró kölcsön formájában, míg 312,5 milliárd euró vissza nem térítendő támogatások keretében kerül kifizetésre. A vissza nem térítendő összegek 70%-a az első két évben (2021-2022) kerül engedélyezésre a munkanélküliségi adatok (2015-2019), az egy főre jutó GDP reciproka és a népesség aránya alapján, míg a maradék 30% felhasználásáról 2023 végéig kell dönteni a 2020/2021-es reál GDP csökkenés, az egy főre jutó GDP reciproka és a népesség arányának alapján.

**Vissza nem térítendő támogatás
összesen: 312,5 milliárd EUR**

218,75
MILLIÁRD EUR

**VISSZA NEM TÉRÍTENDŐ
TÁMOGATÁS –
FELOSZTÁSI KULCS**

- munkanélküliség 2015–2019-ben
- az egy főre jutó GDP reciproka
- a népesség aránya

2021–2022

2023

93,75 MILLIÁRD
EUR

**VISSZA NEM TÉRÍTENDŐ
TÁMOGATÁS – FELOSZTÁSI
KULCS**

- a reál-GDP csökkenése 2020-ban
- a reál-GDP teljes csökkenése 2020–2021-ben
- az egy főre jutó GDP reciproka
- a népesség aránya

3. ábra: A vissza nem térítendő támogatások felosztása

Forrás: consilium.europa.eu/hu/infographics

Ez a forrásszerkezet vélhetően elő fogja segíteni, hogy a világjárvány gazdasági és társadalmi következményeit mielőbb enyhíteni, felszámolni tudja az Európai Unió, valamint hosszú távon elősegíti a tagállamok zöld átállását, digitalizációját, valamint a fenntarthatósági célok elérését. (consilium.europa.eu)

4.2. A tagállamok, hogyan juthatnak hozzá ezekhez a forrásokhoz?

A tagországok, melyek részesülni kívánnak a helyreállítási terv forrásaiból, egy úgy nevezett Nemzeti helyreállítási és rezilienciépítési tervet kellett benyújtaniuk, melyekben megfogalmazták beruházási és reform programjaikat, amelyeket 2026 végéig kívánnak megvalósítani a program keretein belül. A terveknek olyan koherens programpontokat kellett megjelölni, melyek elősegítik a zöld átállást, a digitális transzformációt, az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést és munkahelyteremtést, társadalmi és területi kohéziót, egészségügyi és rezilienciai programokat, valamint a következő generációra vonatkozó oktatási szakpolitikát.

A benyújtott terveket az Európai Bizottság értékeli, hogy összhangban állnak-e az európai szemeszter országspecifikus ajánlásával, növekszik-e általa a növekedési potenciál, serkentik-e a munkahelyteremtést, erősödik-e a gazdasági és társadalmi reziliencia, hozzájárul-e zöld és digitális átálláshoz, valamint, hogy megfelelnek-e programban előírt formai követelményeknek. Amennyiben a Bizottság pozitív értékelést fogalmaz meg a nemzeti tervről, abban az esetben az Európai Tanácsnak egy hónap áll a rendelkezésre, hogy minősített többséggel jóváhagyja a nemzeti helyreállítási terveket. Amennyiben a Bizottság negatív véleményt képez egyes tagállamok helyreállítási tervével kapcsolatban, azokat visszaküldik, és javaslatokat tesznek annak az átdolgozására. (A kifizetési kérélek pozitív Bizottsági elbírálásának a feltétele, hogy a tagállam teljesítse az előre meghatározott kritériumokat/mérföldköveket.)

A Tanács 2021. július 13-án tartotta az elő elfogadási procedúráját, mely keretében el is fogadta tizenkét tagállam helyreállítási tervét. Ezt követően több ciklusban, de még 2021-ben elfogadott további tíz Nemzeti helyreállítási és rezilienciépítési tervet, majd végül utolsóként (27.-ként), 2022. december 16-án Magyarország nemzeti tervét is jóváhagyta a tanács. (Azóta több tagállam (pl.: Luxemburg, Németország, Finnország, Olaszország) nemzeti tervének felülvizsgálatát, módosítását és aktualizált formáját is jóváhagyták.) (consilium.europa.eu)

4.3. A NextGenerationEU és a több éves pénzügyi keret kapcsolata

Ahogy már említettem, a NGEU program csupán az egyik része a Bizottság által 2020. májusában benyújtott helyreállítási tervnek. Az átfogó csomag 1824,3 milliárd euró forrást tartalmaz, melyből „csupán” 750 milliárd euró képezi a NGEU programot, míg a többi a hosszútávú pénzügyi keret (MFF, 2021-2027) részét képezi.

Fejezet	Többéves pénzügyi keret	NextGenerationEU
1. Egységes piac, innováció és digitális gazdaság	149,5 milliárd euró	11,5 milliárd euró
2. Kohézió, reziliencia és értékek	426,7 milliárd euró	776,5 milliárd euró
3. Természeti erőforrások és környezet	401 milliárd euró	18,9 milliárd euró
4. Migráció és határigazgatás	25,7 milliárd euró	–
5. Biztonság és védelem	14,9 milliárd euró	–
6. Szomszédság és a világ	110,6 milliárd euró	–
7. Európai közigazgatás	82,5 milliárd euró	–
TÖBBÉVES PÉNZÜGYI KERET ÖSSZESEN	1210,9 milliárd euró	806,9 milliárd euró

Az összegek euróban értendők, folyó áron. Forrás: Európai Bizottság

12. táblázat: Az MFF és az NGEU forrásainak megoszlása fejezetenként

Forrás: commission.europa.eu

Látható, hogy a több éves pénzügyi keret adja az alapját a helyreállítási tervnek, míg a NGEU egy kiegészítő programot biztosít a költségvetés számára, hogy a világválságot követően is reális cél legyen elérni, az EU által kitűzött hosszútávú gazdasági célokat.

Az MFF és az NGEU esetében is a kohéziós célok jelentik a prioritást, azzal a különbséggel, hogy a NGEU program a többi fejezetre csupán minimális, négy esetben pedig konkrétan nulla forrást fordít. Ami, szintén megmutatja a köztük lévő kapcsolatot, ahogyan a 4.1-es pontban is említettem, a NGEU hét fő pontja közül kettő (a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a ReactEU program), ami kizárólagosan hozzá tartozik, míg a maradék öt programpontra (Horizont Európa, InvestEU program, Vidékfejlesztés, Igazságos Átmenet Alap, RescEU program), a több éves pénzügyi keret részét képezi, és a NGEU csak kiegészítő forrást biztosít ezeknek a projekteknek és/vagy alapoknak.

Mindazonáltal egy fontos különbséget is meg kell állapítanunk: a több éves pénzügyi keret finanszírozása a hagyományos költségvetési folyamatokon, befizetéseken alapul, míg a NGEU program finanszírozása egy rendhagyó, különleges és ideiglenes engedély

keretein belül kerül sor, mely értelmében az Európai Bizottság jogosult külső forrás bevonására a nemzetközi tőkepiacról hitel formájában, melyek visszafizetési határideje 2058 decemberének a vége!

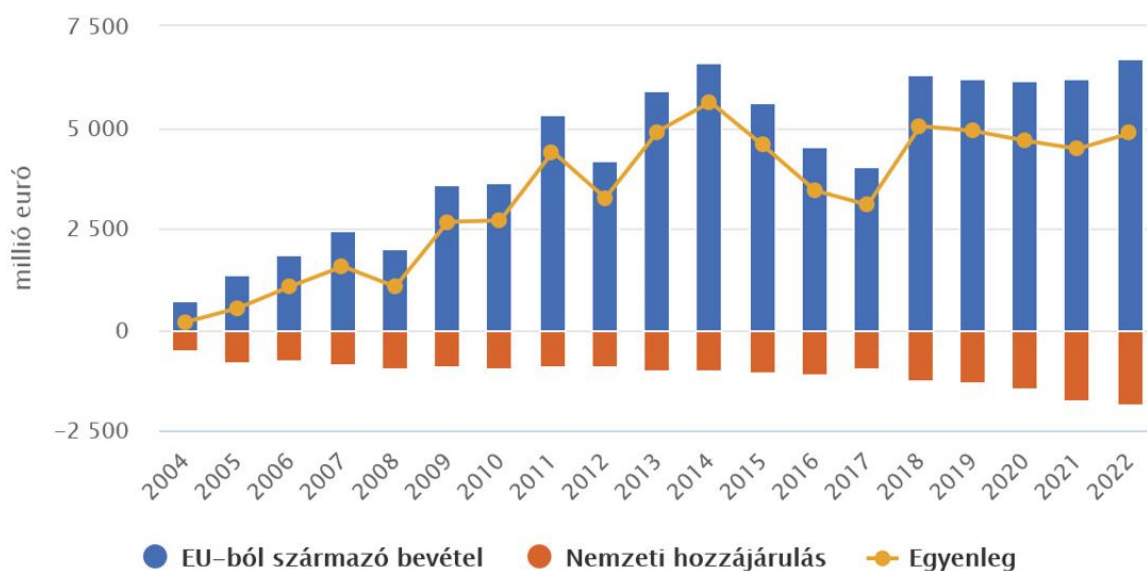
Összefoglalva a több éves pénzügyi keret (MFF) aktuális ciklusa (2021-2027) és a NextGenerationEU programja együttesen alkotják a Bizottság által benyújtott, majd elfogadott helyreállítási tervet. A programpontok között csak minimális eltérés van, a NGEU csak kiegészítő forrást biztosít ezen időszak költségvetéshez, éppen ezért szétválaszthatatlan a két folyamat. Az MFF finanszírozását a hagyományos belső költségvetési folyamatok biztosítják, míg a NGEU programhoz egy rendhagyó és ideiglenes külső forrás bevonásának a folyamata tartozik. (consilium.europa.eu)

5. MAGYARORSZÁG HELYZETE ÉS SZEREPE AZ EURÓPAI UNIÓ KÖLTSÉGVETÉSÉBEN

Szakedolgozatom negyedik és egyben utolsó fejezetében, Magyarország szerepét és helyzetét tárom fel az Unió költségvetésében. Áttekintem, hogy az elmúlt években mekkora befizetési kötelezettségünk volt, milyen mértékű forrásokban részesültünk, kitérek arra, hogy az EU-s prioritások miként jelennek meg a nemzeti költségvetésünkben, valamint, hogy az Uniótól érkező források mekkora részét képezik az éves költségvetésünknek.

5.1. Magyarország be és kifizetései az Európai Unió költségvetésében

Ahogy a 3.10-es pontban már bemutatásra került, hogy 2022-ben mekkora befizetési kötelezettsége van Magyarországnak az Uniós költségvetés felé, most az ábra segítségével mutatom be, hogy az elmúlt években, hogyan alakultak a be és kifizetési különbözetei hazánknak.

4. ábra: Magyarország egyenlege az EU költségvetésében

Forrás: ec.europa.eu

Jól látható módon, Magyarország egyenleg a 2004-es csatlakozása óta folyamatosan a pozitív tartományban van, vagyis a nettó kedvezményezett tagállamok közé tartozunk hosszú idő óta. Míg a kezdeti pontban (2004) ugyan minimális eltérés volt csak a be és kifizetési összegek között, azóta viszont ez a tendencia jelentős mértékben átalakult. 2004-ben 537 millió euró befizetési kötelezettsége volt a nemzetünknek, miközben már az első évben mikor az Unió tagjai voltunk, 713 millió euró támogatásban részesülhettünk, vagyis az első éves egyenlegünk +176 millió euró összegű volt. 2005-ben a befizetéseink összege már elérte a 833 millió eurót, de számunkra ítélt források (1,36 milliárd euró) növekedése még ezt az ütemet is meghaladta, így Magyarország nettó egyenlege tovább emelkedett, és elérte az +524 millió eurós tételt. 2007-ben a nemzeti hozzájárulásunk ideiglenesen csökkent, ami 783 millió eurót jelentett, de az EU-tól érkező források rendületlenül tovább emelkedtek és elérték az 1,82 milliárd eurót. A befizetési kötelezettségünk csökkenése és nekünk ítélt források emelkedése tovább növelte a nettó kedvezményezetti szerepünket, és az éves egyenleg mértéke +1,06 milliárd eurót tett ki. A negyedik EU tagként töltött évben (2007) a kötelezettségeink újból emelkedni kezdtek, melyek értéke 870 millió eurót jelentett az adott évben, viszont az Uniótól érkező források növekedésének tendenciája nem változott, így a felhasználható EU-s pénzek összege 2,43 milliárd euró volt, aminek köszönhetően az éves nettó egyenleg +1,56 milliárd euró többlet forrást jelentett a nemzeti költségvetés számára.

2008-ban az éves nettó egyenleg értéke visszaesett +1,06 milliárd euróra, ami annak volt köszönhető, hogy az adott éven az Uniótól érkező források „csupán” 2 milliárd eurót jelentettek Magyarország számára (a gazdasági válság időszaka miatt), míg a befizetési kötelezettségeink közel 80 millió euróval emelkedett és elérte a 947 millió eurót. Az ezt követő 2009-es évben az egyszeri visszaesést követően a Magyarországra érkező EU-s pénzek mértéke elérte a 3,57 milliárd eurót, míg a befizetéseink kötelezettségünk visszaesett 909 millió euróra. Ezen folyamatok hatására az éves nettó egyenlegünk értéke elérte a +2,66 milliárd eurót, vagyis a befizetéseink közel háromszorosát, mely egy rendkívül magas és kedvező érték számunkra. 2010-ben jelentős változás egyik összeg tekintetében sem volt, ezért stagnálásnak tekinthetjük ezt az évet. 2011-ben viszont jelentős

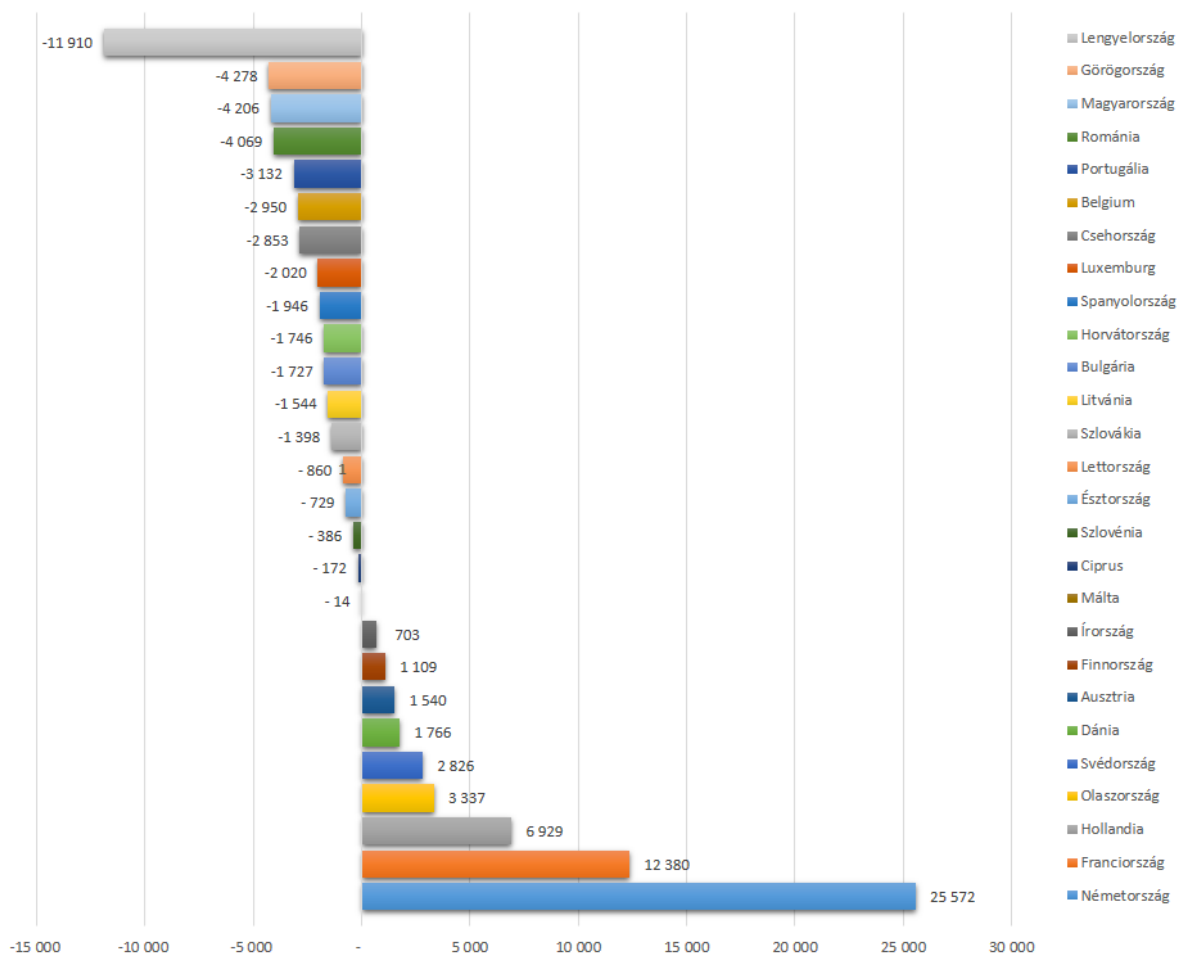
emelkedések figyelhető meg az egyenleg tekintetében. Az éves nettó egyenleg mértéke +4,93 milliárd euró volt, mely a kezdeti 2004-es egyenleg 25-szöröse! Ez a változás arra vezethető vissza, hogy míg a befizetések továbbra is stagnáltak (937 millió euró), addig a felhasználható EU-s források összege 1,7 milliárd euróval emelkedett, és elérte az éves 5,33 milliárd eurós összeget. 2012-ben sem történt változás a kötelezettségeik tekintetében, viszont a megítélt források összege csökkent, így a nettó éves egyenleg értéke visszaesett +3,25 milliárd euróra, mely továbbra is a kötelezettségeink 3,5-szeresét jelentette!

A tizedik évben (2013) ismét jelentősen emelkedett a felhasználható EU-s források összege (5,91 milliárd euró), így az éves nettó egyenleg értéke elérte a +4,90 milliárd eurót, pedig ebben az évben először, a befizetési kötelezettségünk elérték az 1,01 milliárd eurós mértéket. 2014-ben a befizetési összeg visszaest 996 millió euróra, míg a felhasználható Uniós források összege elérte 6,62 milliárd eurót, így az éves nettó egyenleg elérte a +5,62 milliárd eurót, mely azóta is a történelmi maximumot jelenti Magyarország számára. A következő három évben (2015-2017) a befizetéseink csak minimálisan változtak, és 1 milliárd euró környékén fluktuáltak, míg a felhasználható pénzeszközök értéke konzisztensen csökkent, míg 2017-ben elérte a 4,05 milliárd eurós lokális minimumot, ami +3,08 milliárd eurós éves nettó egyenleget jelentett.

Ezt követően 2018 jelentős fordulópontot jelentett, mert befizetési kötelezettségek értéke elérte az 1,27 milliárd eurót, míg a nekünk ítélt források összege 6,30 milliárd euró volt, aminek következtében az éves nettó egyenleg mértéke ismét elérte a +5,03 milliárd eurót. A következő háromévben (2019-2021) a felhasználható források értéke 6,2 milliárd euró körül stagnált, míg a befizetési kötelezettségünk konzisztensen emelkedett, mely 2021-ben már 1,77 milliárd eurót jelentett, ezért a nettó éves egyenleg is folyamatosan csökkent (2021: +4,47 milliárd euró). 2022 viszont ismét fordulópontot jelentett, mert annak ellenére, hogy a befizetési kötelezettségünk a valaha volt legmagasabb érték, 1,84 milliárd euró volt, addig az Uniótól érkező források is történelmi maximumot értek el 6,69 milliárd eurós összeggel. A két maximum együttes értéke, +4,85 milliárd eurós éves nettó egyenleget jelentett Magyarország számára!

A 19 év tendenciáit és adatait vizsgálva, arra a megállapításra juthatunk, hogy Magyarország a 2004-es Uniós csatlakozása óta, konzisztensen és kizárólagosan a nettó kedvezményezett felek közé tartozik, mellyel egy nagyon szűk csoport tagjai lehetünk. A vizsgált időtartam alatt az összesített nettó egyenlegünk elérte a +62,99 milliárd eurós összeget. Az Európai Unió 2022-es költségvetéséhez viszonyítva ez 37,60%-ot jelent, vagyis több mint éves Uniós költségvetés egyharmada. Magyarország 2022-es nemzeti költségvetéséhez viszonyítva ez 77,22%-ot jelent, ami teljes nemzeti költségvetésnek több mint a háromnegyedét jelenti! A 19 év átlagára vetített nettó éves egyenleg értéke 3,315 milliárd euró, vagyis a vizsgált időtartam alatt, a nemzeti költségvetés számára, minden évben átlagosan 1297 milliárd forint (391,33 HUF/EUR) többletet jelentettek, az Európai Uniótól érkező források.

5.2. Magyarország és a többi tagállam éves nettó egyenlegének vizsgálata

5. ábra: Az tagállamok be és kifizetési egyenlegük alapján (2021, millió euró)

Forrás: saját szerkesztés

Az ábra remekül szemlélteti, hogy Magyarország milyen előnyös helyzetben is van az EU-s tagállamok körében. Ahogyan 2021-ben, úgy az elmúlt tíz évben folyamatosan az öt legnagyobb nettó kedvezményezett között szerepel Magyarország, akár a teljes kifizetett összeget, akár a népességi adatokkal korrigálva (euró/fő) vizsgáljuk az egyenlegek értékét. Miközben a nemzetünk évek óta 4-5 milliárd eurós pozitív egyenleggel rendelkezik, addig bizonyos nyugati országok, amelyek az Európai Unió tekintetében legerősebb gazdaságokkal rendelkeznek, mint például Németország, Franciaország és Olaszország esetében, évek óta negatív előjel szerepel az egyenlegük értéke előtt. A negatív e tekintetben azt hivatott jelenteni, hogy egy tagország, az adott

éveben több forrást biztosít az Európai Unió számára, mint amennyi kifizetésben részesül, vagyis bizonyos értelemben, „eltartja” az Uniót, és vissza nem térítendő forrást biztosít a pozitív egyenleggel rendelkező tagországok számára. A fenti ábrát áttekintve nem érhet bennünket nagy meglepetés, hiszen a 3.10-es pontban megvizsgáltam, hogy Németország toronymagasan a legtöbb forrást biztosítja az Unió számára. A német kormány számára ez azt jelenti, hogy 2021-ben több mint 25 milliárd euróval biztosítottak több forrást az EU számára, mint amennyit kaptak volna. Érdekes még megállapítani azt is, hogy a 27 tagállam közül csupán kilenc az mely több forrást adott 2021-ben, mint amennyit kapott, míg a többi 18 tagállam nettó haszonélvezőnek tekinthető.

Megvizsgálva a többi országot, akik részét képezik a szűkebb rigóinknak, azt a megállapítást tehetjük, hogy csupán Ausztria tartozik a nettó befizető tagállamok közé a 2021-es adatok alapján, míg minden más nemzet a nettó haszonélvezők közé tartozik, mint Magyarország, ugyanakkor a mértékek és méretek között érdemes különbséget tenni. Szlovénia csupán 386 millió, Szlovákia 1,4 milliárd, és Horvátország 1,75 milliárd eurós pozitív nettó egyenleggel rendelkezik, melyek jelentősen elmaradnak hazánk egyenlegének a felétől is! Az egyenleg mértékét tekintve Románia áll hozzánk a legközelebb, számukra 4 milliárd euró „nyereséget” jelentett, hogy 2021-ben az Európai Unió tagjai voltak. A 4,2 milliárd eurós pozitív egyenleg a számunkra, a harmadik helyet jelentette 2021-ben, mert Görögország 72 millió euróval, míg Lengyelország ezt jelentősen meghaladó egyenleggel rendelkezett. Fontos viszont megjegyezni, hogy Lengyelország és Görögország nem tartozik a legnagyobb haszonélvezők közé, ha euró/fő alapon vizsgáljuk az egyenleg mértékét, míg Magyarország e tekintetben is az öt legszerencsésebb tagállam közé tartozott az elmúlt több mint tíz év folyamán!

Összesítve Magyarország kivételes helyzetben van/volt, és hatalmas segítséget jelentett számunkra, hogy az elmúlt bő egy évtizedben folyamatosan plusz forrásokat biztosított számunkra az Unió, melyek segítségével sikeresen fejlődünk és erősödünk!

5.3. Az Uniós pénzek szerepe és mértéke a nemzeti költségvetésben

Ahogy azt már a korábbi fejezetekben megállapítottam 2022-ben 1,84 milliárd eurós befizetési kötelezettséggel és 6,69 milliárd euró kedvezményezett szereppel rendelkezünk, melyek értelmében 4,85 milliárd euró mértékű haszonélvezői vagyunk az

Unió éves költségvetésének. Ez az összeg az MNB 2022-es forint/euró közép árfolyamát (391,33 HUF/EUR) figyelembe véve, 1899 milliárd forint plusz forrást jelentett a nemzeti költségvetés számára. Ez az összeg a 2022-es évi nemzeti költségvetés tény adatait vizsgálva, az összes kiadási oldal 5,94%-át képes fedezni. Ez az összeg azt jelenti, hogy az Uniótól érkező források mértéke képes fedezni a teljes Védelmi, valamint a Rendvédelmi és közbiztonság főosztályok kiadásainak közel a dupláját, vagy a Szórakoztató, kulturális, vallási tevékenységek és szolgáltatások főcsoport kiadási összegeit. Az alcsoportok vagy konkrét kiadási sorok tekintetében ez az összeg képes lenne fedezni a teljes alap, közép és felsőoktatás költségeit, a törvényhozó és végrehajtó szervek működési költségeit, a szociális és jóléti intézményi szolgáltatásokat, vagy akár a teljes környezetvédelmi kiadások több mint háromszorosát!

Összességében ezek a források hatalmas hozzáadott értékkel bírnak a nemzeti költségvetés számára, ezen pénzek nélkül sokkal nehezebb lett volna elérni az elmúlt évek gazdasági fejlődését. Ha, a következő évek tekintetében vizsgáljuk az Unió források szükségességét, még inkább nagyobb szerepet kaphatnának ezek az tételek, hiszen az aktuális világesemények (Orosz-ukrán konfliktus) és gazdasági visszaesések közepette a Magyar gazdaságra sokkal nagyobb terhek hárulhatnak. Hazánk 2023-as gazdasági teljesítmény koránt sem ideális, a költségvetési hiánycél is rendkívül magas (módosításra is került), és ha az Európai Uniótól származó források nem érkeznek meg, azoknak súlyos gazdasági következményei is lehetnek, éppen ezért, egyértelműen indokolt a jó viszony megtartása/kialakítása az Unióval, hogy minél stabilabb és erősebb gazdasági teljesítményt sikerüljön elérnie Magyarországnak a következő időszakban!

6. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A szakdolgozatom lezárását egy következtetések és észrevételek összegzésével zárom, melyben azokat a főbb eredményeket és megállapításokat fejtem ki, melyeket a kutatómunka, elemzés és írás folyamán tapasztaltam.

Az első ilyen fő kutatási eredmény, hogy az Európai Unió rövid és hosszútávú költségvetése mely fő prioritásokra összpontosít. Mind az éves, mind a több éves költségvetési keret középpontjában a környezetvédelmi és fenntarthatósági témakörök, valamint a területi és gazdasági kohéziós folyamatok kerülnek főszerpbe. Ezen főcsoportok kimagasló finanszírozása pedig azt a megállapítást támasztják alá, hogy az Unió számára kiemelkedően fontos, hogy az intézményi rendszerük hosszútávon is sikeresen tudjon működni. A fenntarthatóság és környezetvédelem egyértelműen a pozitív jövőkép alkotás elengedhetetlen eszköze, valamint a tagállamok közötti kohézió kiépítése és fejlesztése is azt támasztja alá, hogy nem csupán a jelenben gondolkodnak a döntéshozók. A tárgyalt folyamatok és célok tekintetében tehát megállapítható, hogy az Európai Unió az ediginél is erősebb és meghatározóbb világ gazdasági szerepkörre tör a következő évtized, évtizedek folyamán, melynek legnagyobb haszonélvezői az Unió tagállamok lehetnek.

A második fő megállapítás, mely szorosan kapcsolódik az első ponthoz, hogy a hosszútávú célok sikeres megvalósításához az EU, minden ediginél határozottabb lépéseket is hajlandó megtenni. A NGEU program megvalósításához szükséges források megszerzéséhez, olyan kirívó döntéseket is képes meghozni, melyekre az Európai Unió fennállása óta nem volt példa. Az ideiglenes és egyedi engedély/felhatalmazás birtokában az Európai Bizottság külső forrásokat von be a nemzetközi tőkepiacról, mely hatására jelentős kötelezettségek keletkeznek a következő 30 évre vonatkozóan. Ennek értelmében megállapítható, hogy Unió számára olyan fontos a hosszútávú gazdasági célok elérése, hogy ezen egy világjárvány méretű katasztrófa gazdasági következményei ellenére sem hajlandók változtatni, inkább nagyobb kockázatot is hajlandók vállalni, és egyedi felhatalmazások keretében, rövid időn belül előteremtik a forrásokat a károk enyhítésére, hogy a célok megvalósítása továbbra is realitás maradjon.

A harmadik igazán jelentős kutatási eredmény, az előzőkkel ellentétben nem kimondottan az Unióra vonatkoznak, hanem sokkal inkább Magyarország vonatkozásában van jelentősebb relevanciája. A kutatás során egyértelműen megállapításra került, hogy a 2004-es csatlakozás óta milyen hatalmas méretű forrásban részesült hazánk, miközben a befizetési mérleg, egyszer sem érte el kedvezményezetti szintet. Ennek értelmében, az elmúlt 19 év folyamán végig nettó kedvezményezett szerepkört töltött be Magyarország. Ez a kedvező pozíció hatalmas gazdasági segítséget és előnyt jelentett az ország számára, és (részben) ennek hatására sikerült is gazdasági fejlődést elérni. A nemzeti költségvetésünk felépítésének elengedhetetlen és állandó elemévé váltak az Uniós források, így jelentős nehézségeket és minimum a gazdasági növekedés lassulást eredményezné, ha nem érkeznének az Uniótól források a következő években, miközben a NGEU programnak köszönhetően, minden eddiginél több forrás fog kiosztásra kerülni, vagyis gazdaságilag egyértelműen indokolt az EU-s tagság jó viszony megtartása a továbbiakban.

Az Európai Unió szemszögéből indokolt a jelenleg is érvényben lévő prioritásokat fenntartani, melyek a hosszú távú eredményességet helyezik a középpontba. Ezek által az Uniós tagországok fenntarthatósága is javul, melynek hatására az EU területén élők életszínvonala is arányosan emelkedik. Ezen tényezők alapján javasolt a hatályos költségvetési politika megőrzése, valamint a folyamat hatékonyságának fejlesztése, a pozitív jövőkép megvalósításának érdekében.

Összegezve a fentieket, a három legjelentősebb megállapítás a dolgozata alapján az, hogy az Európai Unió milyen jelentős hosszútávú gazdasági célokat fogalmazott meg a következő évtizedekre, az e célok iránti elkötelezettsége, melyet jól megtestesít a NGEU program, valamint, hogy a magyar gazdaság számára mekkora (pozitív) hozzáadott értékkel bírnak az Európai Uniótól érkező források!

7. ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatomat egy rövid összeggel zárom, amely során áttekintem, hogy az egyes fejezetekben milyen lényeges pontokat vizsgáltam meg, milyen tendenciák és folyamatok figyelhetők meg, valamint pár gondolatban összegzem majd a munkám készítése során megfogalmazódott gondolataimat.

Az első fő fejezetben a szakirodalmi áttekintés segítségével megállapítottam, hogy az Európai Unió költségvetés alkotási folyamatában, mind az Európai Bizottság, Az Európai Parlament és az Európai Tanács is részt vesz. Bemutattam, hogy az Unió megkülönböztet rövid (éves) és hosszútávú (több éves pénzügyi keret, 7 éves ciklus) költségvetést is. Részleteztem, hogy az általános nemzeti költségvetésektől és általános intézményi költségvetési jellemzőktől mely pontokban tér el az EU költségvetési mechanizmusa. Ezen felül feltüntettem a legfontosabb alkalmazandó költségvetési alapelveket, valamint áttekintettem, a bevételi és kiadási oldal szerkezeti felépítését is. Számomra a fejezet legnagyobb tanulsága, hogy az Európai Unió költségvetése egy teljesen egyedi folyamatot képez, ezért nem hasonlítható se a nemzeti költségvetésekhez, se a nemzetközi intézmények költségvetési alapjaihoz sem!

A második fő fejezetben az Európai Unió 2022-es költségvetése került a középpontban, ahol feltártam, hogy a fő kiadási prioritások megegyeznek a 2021-es értékekkel, valamint megállapítottam, hogy a tárgyév költségvetése megfelelően illeszkedik a hétéves költségvetés gazdasági folyamataiba, és segítségével közelebb kerül az Unió a hosszútávú pénzügyi céljainak eléréséhez. Ezen túlmenően részletesen feltártam, hogy az egyes kiadási főcsoportok milyen alosztályokra bontható, ott mely programok és alapok részesülnek a legjelentősebb felhasználható forrással, valamint, hogy miképpen arányul az előző gazdasági év adataihoz. Végezetül pedig bemutattam, hogy a bevételi oldal forrásszerkezete ilyen megoszlást mutat, honnan mennyi bevétel érkezik, és megvizsgáltam, hogy az egyes tagországok mekkora befizetési kötelezettséggel rendelkeztek a 2022-es költségvetés számára. A fejezet kulcsüzenete pedig nem más, mint, hogy az éves költségvetés szerkezete maximálisan beleillik a hosszútávú pénzügyi keret rendszerébe, és továbbra is a környezetvédelem és fenntarthatóság, valamint a területi és gazdasági kohézió alkotják a fő prioritásokat.

A harmadik fő fejezetben a NextGenerationEU helyreállítási terv részleteit és sajátosságait tártam fel. Kitértem például az egyedi és ideiglenes külső források bevonásának kritériumaira, a forrásszerkezet felosztási kereteire (vissza nem terítendő és kölcsön), arra, hogy a helyreállítási program mely fő pontokra fókuszál a Covid-19 utáni időszakban, valamint, hogy ez a program mennyire jól beleillik a több éves pénzügyi keret által meghatározott gazdasági célok elérésének folyamatába. A fejezetből kiemelendő, hogy az EU egy külön programot hozott létre, mely keretében a világjárvány okozta nehézségek ellen kíván fellépni, és ehhez olyan korábban nem látott egyedi folyamatokat és engedélyeket valósít meg, melyeknek történelmi jelentőségük van.

A negyedik fő fejezetben azt vizsgáltam meg, hogy Magyarországnak mekkora szerepe van az Európai Unió költségvetésében, valamint, hogy az Unió forrásai mennyire jelentős szerepet játszanak a nemzeti költségvetésünkben. Bemutattam, hogy a 2004-es csatlakozás óta folyamatosan és kizárólagosan a nettó kedvezményezett országok közé tartozunk, összesítettem, hogy a 19 év alatt mekkora a nettó egyenlege Magyarországnak, ez milyen átlagot jelent a vetített időszakra, és ezek az összeg hogyan arányul az Európai Unió és a nemzeti éves költségvetésekhez. Mindezeket felül megvizsgáltam, hogy mely országok tartoznak a nettó befizető és mely országok a nettó kedvezményezett közé, majd kitértem arra is, hogy Magyarország milyen kedvező helyzetben van, ha a nettó egyenleget a lakosság arányába vizsgáljuk. A fejezet tanulsága pedig nem lehet más, mint Magyarország kedvező nettó kedvezményezetti pozíciójának megállapítása, valamint a felismerés, hogy hazánk költségvetési viszonylatában milyen fontos szerepet töltenek be az Európai Uniótól érkező források!

Összefoglalva a fenti gondolatokat, rengetek hasznos információt és adatot tártam fel a tanulmány írásának folyamán, melyek segítettek átláthatóbbá tenni az Európai Unió gazdasági működését, az Unió és a tagországok gazdasági és politikai viszonyát, valamint sikerült részletesebb tudásra szert tennem, a mindennapokban kevésbé kommunikált, de fontos szerepet játszó Európai Unió folyamatok tekintetében. Mindazonáltal őszintén remélem, hogy mások számára is sikerült hasznos tudást közvetíteni, valamint átláthatóbbá tenni az adott témakör folyamatait a szakdolgozatom segítségével!

IRODALOMJEGYZÉK

1. NAGY Zoltán (2001): Az Európai Unió költségvetése. Bíbor Kiadó, Miskolc

Elektronikus hivatkozások

1. Európai Beruházási Bank, <https://www.eib.org/en/publications/20220187-eib-group-activity-report-2022.htm?lang=hu> (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
2. Európai Bizottság, https://commission.europa.eu/index_hu (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
3. Európai Bizottság, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_hu (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
4. Európai Parlament, https://www.europarl.europa.eu/portal/hu_ (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
5. Európai Számvevőszék, <https://www.eca.europa.eu/hu> (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
6. Európai Tanács, 2023.07.10., <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-annual-budget/> (Utolsó letöltés: 2023.10.31.)
7. Európai Tanács, <https://www.consilium.europa.eu/hu/european-council/> (Utolsó letöltés: 2023.10.31.)
8. Európai Tanács, 2023.04.05., <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-recovery-plan/> (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
9. Európai Unió, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/how-eu-budget-adopted_hu (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
10. Európai Unió, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/spending_hu (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
11. Haase D. (2022.09.): <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/31/a-koltsegvetesi-ellenorzes> (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
12. Halász Zs. (2018): Az Európai unió költségvetésének szabályozása-PPKE-JÁK
13. HALMAI P. (2018): Az Európai Unió közös költségvetése, Dialóg Campus Kiadó

14. OLIVARES F. P. (2023.03.):
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/28/az-eu-kiadasai> (Utolsó
letöltés: 2023. 11. 11.)
15. SCHULZ S. (2023.04.): [https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/30/a-](https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/30/a-koltseghet-es-vegrehajtas-a)
[koltseghet-es-vegrehajtas-a](https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/30/a-koltseghet-es-vegrehajtas-a) (Utolsó letöltés: 2023.11.11.)
16. Schwarcz A. (2023.04.):
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/27/az-unio-bevetelei> (Utolsó
letöltés: 2023. 11. 11.)

TARTALMI KIVONAT

Jelen szakdolgozt a napjainkban egyre nagyobb szerepet kapó, Európai Unió gazdaságán belül, az Unió költségvetési folyamatok témakörét tárgyalja. Átfogóan bemutatja az egyedi, máshol nem tapasztalható költségvetési folyamatokat, az éves és hosszú távú költségvetések közti különbségeket és kapcsolatokat. Ezt követően a 2022. évi költségvetés kerül vizsgálat alá, ahol a tárgy évet megelőző éves adatok, valamint a több éves pénzügyi keret viszonylatában történik az elemzés. A továbbiakban bemutatásra és elemzésre kerül egy éppen aktuális, világjárvány utáni helyreállítási terv, a NextGeneratonEU programja, ahol számos olyan egyedi és érdekes pénzügyi megoldás kerül feltárára, melyekre még nem volt példa az Európai Unió fennállása óta. Végezetül pedig Magyarország helyzete és szerepe kerül gorcsó alá, melynek keretében megállapításra kerülnek az Unió tagság gazdasági előnyei, mind az EU, mind a nemzetünk viszonylatában!

SUMMARY

This thesis deals with the subject of the EU budgetary process, which is becoming increasingly important within the economy of the European Union. It provides a comprehensive overview of specific budgetary processes not found elsewhere, the differences and relationships between annual and long-term budgets. It then looks at the 2022 budget, analysing it in relation to the annual data preceding the year under review and the multiannual financial framework. Next, a current post-global disaster recovery plan, the NextGeneratonEU programme, is presented and analysed, exploring a number of unique and interesting financial solutions that have not been seen before in the history of the European Union. Finally, Hungary's position and role will be examined, and the economic benefits of EU membership, both for the EU and for our nation, will be identified!